

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I, Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 23—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. in Reg. publ. per 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

KIÉHEZTETÉS

Több, a nyugati hatalmak köréből elhangzott nyilatkozatból következtethető, hogy Anglia ezúttal is el van tőkélve arra, hogy céljainak elérésére Németországnak blokád alá helyezését ezúton való kiéheztetését kísérelje meg. Ezt az értelemes és a húsz évvel ezelőtt befejezett világháborúan is és alig kétséges, hogy ez a blokád akkor ozzajárult a középhatalmak ellenállásának meggyengítéséhez. Kegyetlen harcisköz volt, mert a háború hozott százezrekre és még kegyetlenebbé vált, mert áldozatai nem a kombattáns katonaságból kerültek ki, de főleg ártatlan gyermekek, nők és aggastyánok voltak. A világháborúan ennek a blokádnak négy év alatt egyedül Németországban az ottani közegészségügyi minisztérium számítása szerint, 763.000 ember halt áldozatul. Elhaltak haltak, vagy a folytonos éhezés folytán bekövetkezett elgyengülésben pusztultak el.

A ellenséges országok lakosainak kiéheztetésére irányuló blokádokat elsősorban alkalmazták 1914-ben kezdődött világháborúban. A nemzetközi jog régebben is ismerte ugyan a blokádokat, de kizárólag egyes kikötőknek a forgalmól való elzárása alakjában. Az összes hatalmak nemzetközi szerződés útján azelőtt államban odatörték, hogy a legkülönbözőbb garanciákkal biztosítsák a blokádnak lokalizálását. Ezeknek a megállapodásoknak az Anglia részéről a középhatalmak ellen alkalmazott blokád ellenes ellentmond. Ellentétben áll a nemzetközi jog ama tételeivel is, amely egy 1868. évi antwerpeni konvencióban van lefektetve és mely szerint „az egyetlen legális cél, amelyet a háború hadviselő félnek háború esetében meg kell tartania, az ellenfél haderejének gyengítése”, mert kétségtelen, hogy azok, akik Anglia által elrendelt blokádnak áldozatul esnek, nem voltak valamilyen ellenséges haderők alkatelemei.

Az 1914—18-ban alkalmazott blokád tehát nyegesen eltér a nemzetközi jogban régóta ismert és alkalmazott blokád intézményétől. Az iségblokádokat elrendelő első angol részről történt intézkedések kerültek is a „blokád” szót és az Anglia részéről életbe léptetett intézkedéseket megtorlás—nak minősítették bizonyos, Németországnak tulajdonított nemzetközi jogellenes selekedetekért. De az intézkedéseket a világ közvéleménye blokádként értelmezte és államban ilyen néven tárgyalta. Ezt a kifejezést átvette még az angol kormány is, úgyhogy pl. Sir Edward Grey már egy 1914-ben az Egyesült Államok kormányához intézett jegyzékében is ezt mondja, hogy „a brit hajóhad blokádokat létesített és cirkálókkal vont kordon útján akadályozza meg a Németországgal való közlekedést”. Alapjában véve azonban az 1914-ben elrendelt éhségblokád („Hungerblokade”) mégis teljesen új intézmény volt. Még angol részről is elismerik, hogy ez ebben az alakjában régebben nem fordult elő és hogy azt a nemzetközi jogszabályokban szabályozott blokád-izmokkal nem lehet összehangba hozni. Ezért még angol nemzetközi jogászok is csak azt állítják, hogy az 1914-ben Anglia részéről elrendelt intézkedések tovább fejlesztették a blokád fogalmát, míg a nemzet részről — bizonyára több joggal — inkább a fogalom visszafejlesztését látják azokban az intézkedésekben, amelyeket Anglia 1914-ben tett és amelyek szintén blokád néven ismertek.

A kiéheztetésnek inhumánus volta készleten 1929-ben Hoover, amerikai köztársaság elnököt arra a javaslatára, hogy háborúban az élelmiszerek szállító hajók ugyanolyan mentességet élvezzenek az ellenséges hadiselekedetekkel szemben, amilyenben az általánosan elfogadott nemzetközi évek szerint a kórházhajók részesülnek. Ezt a javaslatot azonban a kormá-

Moszkva öthatalmi konferenciát kezdeményez? Románia semlegességének megőrzésével ad menedékjogot

A szovjet csapatok elfoglalták Lemberg külvárosait
Fontos tárgyalásokat folytat a párisi olasz nagykövet

A lengyel menekülés

Bucurestiből jelentik: Az ország észak-keleti határán lejátszódó események a haza és a trón iránti megdönthetetlen szeretet jegyében találták az ország lakosságát. Hitünk a hadsereg erejében és szellemében változatlanul fennáll.

A szeptember 17-én Lengyelországban bekövetkezett események arra készítették a lengyel kormányt, hogy a köztársasági elnök és a miniszterek számára a román államtól menedéket kérjen. A menedék megadásának joga olyan szent jog, amely nemcsak a nemzetközi szokásokban ismeretes, de a kezdet kezdetétől fogva az emberiség könyvében is meg van írva. Az a tény, hogy

Románia befogadta azokat, akik menedéket kértek, még nem jelenti, hogy túllépte objektív magatartásának határát.

Amellett, hogy a lengyel állam vezetői román területen tartózkodnak, mi továbbra is a legteljesebb semlegességben maradunk. A miniszterelnökség hivatalos kommunikéje egyébként határozott formában leszögezte, hogy a jelenlegi hadviselő felekkel szemben Románia a legszigorúbb semlegességet tanúsítja.

Mindezen kívül ki kell még hangsúlyozni a következőket: A román kormány továbbra is örökölni fog az ország határainak biztonságára és megvédelmezésére felelt. Ezentul is Románia az egész világgal szemben lojális magatartást kíván tanúsítani. Politikája pedig a legszigorúbb semlegesség politikája lesz a jövőben is.

„MINDENT MEGTESZÜNK A SZENVEDÉSEK ENYHÍTÉSÉRE”

A „Semnalul” a nemzetközi helyzet alakulásával foglalkozik vezércikkében és a következőket írja:

„Mindent megteszünk mások szenvedésének enyhítésére addig, amíg ezzel a jelenlegi nemzetközi körülmények között nem kockáztatjuk Románia nemzeti érdekeit. Románia területére nem halhat be semmi olyasmi, ami a viszály folytatását

vagy reánk való kiterjesztését okozná. Bármilyen súlyosak és szomorúak is mások megpróbáltatásai, elsősorban a román kollektívitás biztonságának védelmére kell gondolnunk”.

LENGYEL MENEKÜLTEK LITVANIABAN

Kaunasból jelentik: Litvánia és Vilna között a telefonösszeköttetés megszakadt. A menekülők önzönlese egyre tart. Az ország belsejében több gyűjtőtábort állítottak fel a menekülők elhelyezésére. Jelentések szerint az orosz haderő előőrse közelnek a litván közigazgatási határhoz, de a litván határőrökkel még nem léptek érintkezésbe.

LEMBERG VAJDÁJA MAGYARORSZÁGON

Lengyelországból érkezett polgári menekültek újabb csoportja érkezett szerdán Magyarországra. Ungvárról jött jelentések szerint az oroszok szorosnál kedden 53 személy lépett magyar területre. Az ungvári vörös kereszt-egyesület szállást adott nekik és élelmiszereikről gondoskodik. Ezeknek legtöbbje Siannski lengyel határállomás tisztviselői karából kerülnek ki. Megérkezett Magyarországra Lemberg vajdája is. Perényi Zsigmond báró felvidéki magyar kormánybiztos Solymárra érkezett, ahol a Lengyelországból menekültek elhelyezése felől érdeklődött.

A Havas-ügynökség jelenti: Nem hivatalos becslés szerint a Magyarországra menekült lengyelek számát kedden este ötezer főre tették.

FRANCIAORSZÁGBA TARTANAK A LENGYELEK

Belgrádból jelentik: Jugoszlávián kedden utazott át a lengyel menekülők első csoportja. Ez a csoport Romániából jött és Jugoszlávián keresztül Franciaországba utaznak. Lehetségesnek tartják, hogy a közeli napokban újabb csoportok utaznak át Jugoszlávián.

Helyzet a harctereken

A német hadsereg-főparancsnokság legújabb jelentése a következő: A Visztula-kanyarban folyó csata, amely egy hét előtt kezdődött, minden idők egyik legnagyobb megsemmisítő

csatájának mutatkozik.

A foglyok száma tegnap Zdura környékén 105 ezer főre emelkedett.

de ez a szám még tovább növekszik. A szákmá-

nyok még csak komoly tárgyalás tárgyává sem tettek. Mi több, a blokádnak ez a fajtája még a Népszövetségi Paktumban is elismerést nyert, mert ennek szankciós intézkedései voltaképpen ugyanazt a célt szolgálják. Ennek a harci eszköznek alkalmazása mindenesetre a humánus gondolkodás hanyatlására mutat. Sajnos, a humanista gondolkodás teljesen meghalt a háborúban. Mert ha már magában véve a hadviselés ultima ratioja nem humánus, hiszen emberléteket pusztít és mérhetetlen gyászt borít a családok millióira, mennyivel embertelenebb, ha a há-

boru rémségeit nemcsak a katonákra terjesztik ki, hanem a polgári lakosságra, az asszonyok és gyermekek millióira is. A kiéheztetés még kínosabb, mint a harctér gyors halála, mert lassu szenvedésnek, kínos elmulásnak teszi ki a gyermekeket. Egyes hatalmaknak meglehet az erejük hozzá, hogy a blokád kiéheztetési módszerét alkalmazzák, de joguk nincsen és a történelem ítélete lesújtó lesz azokkal szemben, akik a megveszéltezők és gyilkosok és kegyetlenebb kiéheztetési blokádokat alkalmazzák az agokká asszonyokkal és gyermekekkel szemben.

nyolt hadianyag egyelőre áttekinthetetlen. A még küzdő lengyel csapatok üldözése tervszerűen folyik a Stryj—Lemberg-szakaszon. Az ellenség már csak a Modlin-erődnél és Varsónál fejt ki nagyobb ellenállást. A többi szakaszokon a harci tevékenységet a német csapatok már beszüntették és a német hadsereg egységei visszavonulnak a német és az orosz hadseregek

Ünnepélyes találkozás a német és orosz csapatok között

A Giornale d'Italia tudósítója jelenti Ungvárról: Hitler és Sztalin csapatai a galíciai Türkal nevű város határában találkoztak kedden este. A találkozás ünnepélyes lefolyású volt. A felvonuló csapatok egymással szemközt állottak fel, majd mindkét csapat zászlóvivője kilépett a sorokból és a tér közepén találkoztak, ahol kezét fogták egymással és zászlóikat mélyen meghajtották. Ezután a két csapat parancsnoka tanácskozott és az orosz parancsnok azt ajánlotta, hogy együttesen folytassák az előnyomulást a környék megtisztítása érdekében. A német parancsnok az ajánlatot nem fogadta el, hanem kijelentette, hogy meg kell várnia felsőbb hatóságainak utasításait. Az orosz csapat ezután tovább vonult.

GDYNIÁT A LENGYELEK KIÜRITETTÉK

A Stefani ügynökség jelenti Gdyniából: A há-

A vörös hadsereg nem lépi át az ukrán és fehér orosz területet

Moszkvából jelentik: A Tass iroda jelenti, hogy Fehéroroszországban és Ukrajnában a lakosság a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a bevonuló orosz csapatokat. (Rador.)

Londonból jelenti a Reuter ügynökség: A német rádióállomások bejelentették, hogy a szovjet kormány biztosította a német kormányt arról, hogy csapatai nem lépik át az ukrán és fehér orosz területek határát.

VILNÁT LITVÁNIA KAPJA?

Kovnoból jelentik: Pozniakov szovjet követ kedden fél óráig megbeszélést folytatott a litván külügyminiszterrel. A félhivatalos Lietuvor Alizar című lap ezzel kapcsolatban azt írja, hogy hivatalos szovjet részről biztosítékot nyújtottak Litvániának arra nézve, hogy az orosz akció kizárólag Fehéroroszországra és Ukrajnára szorítkozik.

A moszkvai litván követ felőriran keresztül tanácskozott Molotovval. A Reuter-ügynökség értesülése szerint mértékadó helyen azt hiszik, hogy Vilnának Litvániához való csatolásáról volt szó.

VARSÓ UTOLSÓ NAPJAI

Varsóból jelentik: A főváros védelmi parancs-

A Német csapatok benyomultak a francia állásokba

A Havas-ügynökség a nyugati arcvonalon folyó harcokról a következőket jelenti: A nyugati arcvonalon sztratégiai várakozási időszak következett be. Tegnap óta az arcvonalon teljes csend uralkodik. Az egyik francia célpont elleni

A Szovjet beavatkozása

Moszkva öthatalmi konferenciát kezdeményez

Párisból jelentik: A francia közvélemény nagyrésze érthetetlenül áll az orosz külpolitika és hadviselési szándékai előtt, de általában azt hiszik, hogy Oroszország és Németország lengyel ütköző államot akarnak felállítani.

A termékeny lengyel Ukrajna szintén Oroszország birtokában maradna és éppen ez lenne az ára annak, hogy a Szovjetunió Németország mellett beavatkozott a lengyel ügybe. Ezek természetesen csak feltevések, érdekes azonban az egyik párisi

Német—orosz katonai egyezményre számít London

A Lavoro Fascista londoni értesülése szerint az angol kormány magatartása kezd kialakulni az orosz beavatkozás ügyében. Az angol kormány eltilti a beavatkozást, de

nincs szándékában Szovjetországgal hadiállapotba lépni.

Londonban változatlanul hangoztatják, hogy An-

vezetői által megállapított demarkációs vonalakig.

Nyugaton csakis helyi felderítő csapatok vállalkozásai voltak észlelhetők.

A Gdynia körüli harcok tegnap a hadikiötő elfoglalásával végetértek. Itt is több ezer hadifogoly esett a németek fogságába.

romezer főre tehető lengyel haderő Unruky tábornok vezénylete alatt 17 napig állott ellent az oxiliai magaslatozon és kedden délután a szárazföldi és haditengerészeti tüzérség, valamint a repülőgépek kombinált támadásai következtében elhagyta állásait és visszavonult a Hela félszigetre.

A SZOVJETHADSereg ELŐNYOMULÁSA

Moszkvából jelentik: Az orosz vezérkar szeptember 19-iki hivatalos jelentése szerint az orosz csapatok kétórás harc után, kedden este megszállták Vilnát, továbbá Pruzyant és Karbint. Nyugat-Ukrajna déli részén elfoglalták Wladimir-Walinszkyt, a Bug melletti Sokoltzot, Brodit, Rohatint és Dolint. Lovassági és tank-egységek benyomultak Lemberg északkeleti és délkeleti elővárosába.

noksága útján a következő hadijelentést tette közzé:

A szeptember 18-ról 19-re virradó éjszaka az ellenség keleten támadást indított, de valamennyit visszavertük és komoly veszteséget okoztunk a németeknek. A Prága külváros déli részén indított támadásunk visszavetette az ellenséget a főváros környékéről. Északon a lengyel csapatok heves támadással fontos előnyomulást hajtottak végre és új állásokat foglaltak el. A tulajdonképpeni arcvonalon tovább folynak a harcok.

HAMIS HÍR A MAGYAR HATÁR ATLÉPÉSÉRŐL

Budapestről jelentik: Hivatalosan meg nem erősített hírek szerint német és orosz csapatok találkoztak a magyar határ közelében. Kedd estig hivatalosan nem léptek összeköttetésbe az orosz különítmények a magyar hatóságokkal.

Budapestről jelentik: Illetékes magyar körökben a legerélyesebben megcáfolták a Daily Telegraph római jelentését, amely szerint gépesített orosz katonai egységek több helyen megtámadták volna a magyar határt.

A PÁRISI LENGYEL KÖVET RÁDIÓ-BESZÉDE

A Havas ügynökség jelenti: Lukaszewicz párisi lengyel nagykövet kedden este a rádióban felolvasta Mocsicky köztársasági elnök üzenetét, amelyben a lengyel néphez intézett és amelyben bejelentette, hogy Lengyelország tovább folytatja a harcot. A nagykövet ezzel kapcsolatban közölte, hogy Franciaországban új lengyel hadsereget szerveznek. A nagykövet felhívást intézett a Franciaországban élő lengyelekhez, hogy csatlakozzanak az új alakulatokhoz. (Dunaposta.)

ANGOL-FRANCIA TILTAKOZÁS MOSZKVÁBAN

A Belga Távirati Iroda londoni jelentése szerint Anglia és Franciaország moszkvai nagyköveteit utasították, hogy tiltakozzanak Lengyelországnak szovjet-oros csapatok által történt megszállása ellen.

ANGLIA TÁRGYAL A SEMLEGESEKKEL

A Reuter ügynökség jelenti: Hivatalosan jelentik, hogy az angol kormány tárgyalásokat kezdett több semleges állam kormányával, hogy a minimálisan csökkentse a háború által okozott kellemetlenséget. Ezek a megbeszélések a legbarátságosabb mederben folynak és tekintetbe fogják venni a semleges államok szíkségeit. Ezt a nyilatkozatot a Németország által Anglia ellen emelt vádakkal kapcsolatban adták ki, miután Németország azt állította, hogy Anglia törvényellenes nyomást gyakorol a semleges államokra. (Rador.)

ALLAMTANÁCS PARISBAN

Szerdán reggel az Elysée-palotában Lebrun köztársasági elnök elnökletével államtanácsot tartottak. Daladier miniszterelnök részletesen beszámolt úgy a katonai, mint a diplomáciai helyzetéről. A beszámoló a tanács egyhangúlag támogatásul vette, az elismerés hangján nyilatkozott a lengyelek hősiességéről és hangsúlyozták, hogy a lengyelek között győzelem után feltétlenül kivételben részesülnek. Ezután az államtanács főtárgyalta azokat a gazdasági és pénzügyi intézkedéseket, amelyek a háború következtében szükségessé váltak és hangsúlyozták a törhetetlen szolidaritást, amely Franciaország és Anglia között fennáll.

IZLANDBA KERÜLT EGY NÉMET TENGERALATTJÁRÓ

Rejkjavikból jelentik: Egy német tengeralattjáró érkezett a kikötőbe, ahova a vihar elmenekült. A személyzet három tagja sebesül, egyik közülük haldoklik. Az izlandi kormány közölte a német konzullal, hogy a sebesülteket elhelyezhetik a rejkjaviki kórházban azzal a feltétellel, hogy felgyógyulásuk után internálják őket. A haldokló német tengerészt paratartották. (Rador.)

A danzigi beszéd

Párisból jelentik: A francia lapok Hitler beszédéhez az alábbi megjegyzéseket fűzik:

Az Oeuvre: A cél az volt, hogy Franciaország és Anglia közé éket verjen.

A Journal: A kancellár indította meg a háborút, amelyről azt hitte, hogy csak rövid ideig fog tartani. Most rémületen látja, hogy milyen hosszú háborúra van kitéve.

A L'Époque: Franciaországnak csak egy válasza lehet: Nem. Nem akarjuk, hogy három hónap múlva ismét ránk kényszerítsék a háborút és akkor már rosszabb körülmények között kell azt megkezdni, mint most. (Rador.)

Angol politikai körökben megállapítják, hogy Hitler kancellár keddi beszédében nem tett semmi féle békeajánlatot, sőt világos szavakkal a leghatározottabban kifejezésre juttatta Németországnak az elhatározását, hogy

a keleti kérdéseket nyugati hatalmak közbejöttével nélkül oldja meg.

A SEMLEGES ÁLLAMOK FOLYTATJÁK A KÜLKERESKEDELMET

Koppenhágából jelentik: Az északi államok koppenhágai tanácskozása kedden befejeződött. Tanácskozásokról kiadott közlemény a következők mondia:

Az északi államok újból kifejezésre juttatták azt az erős elhatározásukat, hogy az európai konfliktusban szigorú semlegességet tanúsítsanak. Vannak határozva, hogy ezt a politikát egymással szoros együttműködésben folytatják. Valamennyi északi állam elkötelezte, hogy folytatni fogja hagyományos kereskedelmi kapcsolatát mindegyik állammal, még a háborút viselő államokkal is. Meg van a győződve arról, hogy mindegyik nép érdekében áll miszerint épen maradjanak azok az államok, amelyek a népek közti megbékülést megkönnyítik.

Amerika véleménye

Hitler beszéde — békeoffenzíva

Washingtonból jelentik: Politikai körökben azt hiszik, hogy Hitler beszéde a békeoffenzívának vetette meg alapját és ezt az offenzívát Olaszország és esetleg a Szovjetunió segítségével folytatják majd. Az általános politikai és diplomáciai vélemény azonban az, hogy a szövetségesek vissza fognak utasítani minden ilyen kísérletet.

A Newyork Times Hitler beszédét tárgyalva megállapítja, hogy Szovjet-Oroszország szabta meg, meddig terjedhet a nemzeti szocialista dinamizmus. (Rador.)

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök bejelentette, hogy csütörtökön délután személyesen fogja felolvasni mindkét Kamarában üzenetét.

KANADA PÍLÓTÁKAT KÜLD ANGLIÁNAK

Ottavából jelentik: Mackenzie King kanadai miniszterelnök nyilatkozott azokról a katonai előkészületekről, amelyek most folynak. Kanada leg-sürgősebben beszerzi Nagy-Britannia számára azokat a cikkeket, amelyekre elsősorban van szüksége és ezzel egyidejűleg képzett pilótákat küld Angliába, míg az expedíciós hadsereget később indítja út-
(Rador).

Guariglia és Coulondre tárgyalásai

Rómából jelentik: Az olasz lapok feltűnő helyen közlik, hogy Párisban újabb fontos megbeszélést tartott Guariglia párisi olasz nagykövét Coulondre nagykövettel, aki jelenleg Dauladler miniszterelnök kabinetfőnöke a külügyminisztériumban. A megbeszélések tárgyról és részleteiről semmit sem közöl a római sajtó.

A petróleumot termelő semleges államok és a háború

Mit irnak elő a nemzetközi egyezmények.

Régi háborúk nem jelentették mindazt a komplikált és nehéz helyzetet, ami a modern hadviselés az egyen államok között. Ez a régi háború sokkal kevesebbet jelentett, mint a semlegesek közötti relációkat, a harcoló felekkel való helyzetüket, az elvek, szabályok és elővigyázati intézkedések hatalmas hálózatát. Mert a mai háború ezeknek nehezen belátható komplexuma és nemcsak a hadviselésre vagy a semlegesség megővésére, hanem

komplikált gazdasági rendszabályokra is kiterjed.

A harc nemcsak a frontokon dől el, hanem a nemzetközi gazdasági életben is. A háborús vízvályt természetesen igyekeznek a lehetőleg szerint lokalizálni és a harcoló feleknek is tiszteltnen kell tartani a semleges jogait. Ezek között a jogok és gazdasági tényezők között szerepel a petróleum problémája, amely számunkra is nagyon fontos és rendkívül aktuális.

A PETRÓLEUM PROBLÉMÁJA

Lássuk mit mond erről a problémáról Edgar Faure 1939-ben Párisban megjelent művében, melynek címe: „A petróleum háborúban és békében”.

„A semlegesség főelve az, hogy a semleges államok megőrizték teljes pártatlanságukat a harcoló felekkel szemben és tartózkodjanak attól, hogy valamelyik fél számára olyan engedményt tegyenek, amit a másiktól megtagadnak. Ilyen módon a semleges államok bizonyos szabadságot őriznek meg a maguk számára. Ez a szabadság a körülményekhez és kötelezettségeikhez mérten lehet változatos és azok szerint a nyilatkozatok szerint, amelyeket a semleges államok tettek.

A hágai egyezmény szerint a semlegesek számára nem tilos, hogy saját nyersanyagából szállítsanak a harcban álló feleknek, de csak abban az esetben, ha magánkezelésűekről van szó. Azonban a semlegességi nyilatkozat után legtöbbször az ilyen kereskedelem is különböző büntetések és megszigorítások miatt igen bonyolult. A mai kereskedelem szabadsága két dologhoz kötött: 1. a blokád tiszteletbentartásának kötelezettségéhez, 2. a háborús csempészs megakadályozásához. A blokád ilyen körülmények között általában jellegű jog arra, hogy megszakítsák a különböző összeköttetéseket a kikötők s az elcséges állam partjai között, tekintet nélkül arra, hogy a hajók milyen árut szállítanak. Másik áll a helyzet akkor, ha csempészséről van szó.

Ami a csempészt illeti, itt mindig az 1909 február 26-án Londonban hozott határozatot kell figyelembe venni, amelyet habár azóta ratifikálták, mégis alapul kell vennünk ilyen esetekben. A szöveg kimondja, hogy az aláíró államok hajlandók elismerni az erre vonatkozó nemzetközi szabályokat, a nemzetközi jog alapján.

A csempészt úgy határozzák meg, hogy az „háború alatti kereskedelem, áruanyag, vagy szállítás a hadicélokra alkalmas anyagoknak légi vagy tengeri úton”.

Az anyagot három csoportba osztva különböztetik meg: 1. Kizárólag hadicélokra alkalmas anyagok szállítása (abszolút csempészet). 2. Olyan any-

gok, amelyeket háborús célokra lehet felhasználni, de amelyet békében is használhatnak (feltételes csempészet). 3. Olyan tárgyak és anyagok, amelyek semmiesetre sem szolgálhatnak háborús célt (a csempészet hiánya). A harmadik csoport anyagainak szállítása természetesen teljesen szabad. Az első csoportba tartozó anyagok szállítása tilos és a hadviselő feleknek jogában van azokat elkobozni, sőt magát az anyagot szállító hajót is.

A SEMLEGESEK JOGAI ÉS KÖTELETSÉGEI

A második kategóriába tartozó anyagok és tárgyak esetéről-ezre bírálandók el. Ide tartoznak a gyanús anyagok. Ez a második kategória fontos számunkra, mert ide tartozik a petróleum is, amelyek békében is fontosak, de háborús anyagul is szolgálhatnak s így a feltételes csempészet kategóriájába tartoznak.

Nem sorolható a petróleum kizárólag a civil-árúkhöz, sem az abszolút csempészfhez tartozó háborús árúkhöz. A petróleum az éghető anyagok kategóriájába tartozik.

Mi következik az e'ebb elmondottakból?

Elsőször: hogy az 1907-es egyezmény szerint a semleges államok nem szállíthatnak hadianyagot, előnyben részesítve bármelyik küzdő felet.

Másodszor: hogy

a petróleumot nem számítják hadianyagnak, csak bizonyos esetekben.

Ezek az esetek a következők: Semleges állam petróleumszállítmánya egy harcoló államnak, magán személy petróleumszállítmánya egy hadviselő államnak.

A petróleumot nem tartják hadianyagnak, ha ezt egy háborúzó állam magánosa rendeli és veszi át.

Ugy fűnik ki, hogy ez a meghatározás praktikus következmények hiányát mutatja. Valóban azonban fontos következményei vannak, mert egy olyan államnak, melynek petróleumra van szüksége valamely semleges államtól, nem szervezhet meg állami petróleum monopóliumot. Abban a percben, ahogy ezt a monopóliumot elhatározták, a petróleum, amelyet átvesznek, hadianyaggá válik és a csempészarúk kategóriájába tartozik.

SCALA Kizárólag 2 napig csütörtök, péntek!

HÁROM A KISLÁNY

(SCHUBERT SZERELME)

Paul Hörbiger, Mária Andergast
Ivan Petrovich, Gretl Theimer

Szombaton, nagy premier! **JEAN GABIN** szupper-filmje „A csábító”

Aranyér ellen melyik gyógyszer?

Aranyér kezelésnél, döntő a megfelelő gyógyszer kiválasztása, amely nemcsak a kellemetlen jelenségeket, hanem magát az okot is megszünteti. Az Ön orvosa a Goedecke-féle Anusol végbélkúpokat ajánlja, amely nemcsak fájdalomcsillapító, hanem gyógyító is biztosító szer.

Anusol-Goedecke

Elégia egy rekettyebekorhoz

Tóth Árpád verse

Tóth Árpád, a nagy magyar költő ezt a versét 1917 őszén írta. A gyönyörű elégia, az 1928-ban elhunyt költő egyik legremekőbb verse, ma talán időszerűbb, mint megírásakor.

Elyülök a hegyen, hanyatt a fűben fekvő
S tömött arany díszét fejem fölé lehajtja
A csónakos virágú, karesú, szelid rekettye,
Sok, sok ringó virág, száz apró légi sajka.
S én árva óriásként nézek rájuk s nehéz
Szívemből míg felér bús ajkamra a sóhaj,
Vihar már nékik az, váratlan sodru vérs
S megreszket az egész arany hajóraj.

Boldog, boldog hajók, vidám lengők a gazdag
Nyárvegi délután nyugalmas kék egén,
Tűrjétek kedvesen, ha sóhajjal riasztgat
A lomha óriás, hisz oly borús szegény.
Tűrjétek kedvesen, ha lélkének komor
Bányából a bú síhedere kereng fel,
Ti nem tudjátok azt, mily mondhatlan nyomor
Aknáit rejti egy ily árva szörny, egy — ember.

Ti ringtok csendesen s hűs, ezüst záporok
S a sűrű nap sugar forró arany verése
Gond nélkül gazdaguló mélyetelgő csorog,
Méz-s illatrakománnyal teljűlvén gyenge résen
Ti súlyos, drága gyöngyként a hajnal harmatát
Gyűjtitek s nem bolyongtok kincs után.
Sok lehetetlen vágnak keresni gyarmatát
Az öntudat nem üz, a konok kapitány.

En is hajó vagyok, de melynek minden ízét
A kinok vasszöge szorítja össze testté,
S melyet a vad hajós örült utakra víz szét,
Nem hagyva lágy öbölben ringatni búját restté,
Bár fájó szögeit már a léntőlűl lél
Titkos mágneshegyének szelid deleje vonzza:
A néma szirteken békén omolni szét
S nem lenni zord utak hörgő horzsoló roncsa.

és hát a többiek? ... a testvér-emberek,
E hánnyódó, törött, vagy undok, kaptsi bárkák,
Kiket komisz vitorlák, vagy bús vértengerek
Rettenő sodra vissz: kalózik s könnyes árvák,
Oh, a vér s könny modern özönvízbe vetve
Mily szörnyű sors a sok szegény emberhajóé:
Tán mind elpusztulunk s nincs köztünk egy se
Kit boldog Ararát várhatna, tiszta Nőé.

Tán mind elpusztulunk s az elesített világon
Csak miriád virág szelid sajkája leng:
Szivárvány lenn a fűben, szivárvány az ágon.
Egy néma ünnepély, ember-utáni csend,
Egy boldog remegés és felpiheg sóhajtra
A fájó ósanyag: immár a kinok vége.
S reszketve megnyílik egy lótsz szízi ajka

Milyenek az erőviszonyok a tengeren

Európában Anglia első, Franciaország második, Németország negyedik helyen áll a haditengerészet terén

A világ érdeklődése a lengyel és francia—német hadszínter eseményei mellett a tenger felé is irányul, mert hiszen itt is háború folyik. Míután Anglia tovább folytatja a hadjáratot Németország ellen és elsősorban flottájával akar döntő eredményeket elérni, elkészülhetünk arra, hogy a közeljövőben nagy tengeri ütközetek fognak lefolyni. Az itt következő cikkben ismertetjük a három egymással szemben álló nagyhatalom tengeri erejét. Csak Anglia, Franciaország és Németország flottájáról lesz szó, mert a lengyel tengeri erő nem számít, Oroszország pedig eddig még vízen nem avatkozott bele az európai konfliktusba. Cikkünkben román és külföldi tengerészeti szakértők adataira támaszkodunk.

A TENGERALATTJÁRÓK ÉS HADIHAJÓK SZEREPE.

Érdekes cikket közöl a „Tribuna” a jelenlegi európai háborúban résztvevő államok tengeri haderejéről. A cikket Gavril Pop írta s azt teljes egészében alább közöljük:

A világháború megtanított arra — jelentette ki egy német tábornok néhány hónappal a lengyel—német háború kitörése előtt —, hogy kijavítsuk azokat a taktikai hibákat, amelyeket már nem fogunk tudni kijavítani egy jövő háborúban.

Csakugyan, a világháború alatt Németország egy tengeralattjárókkal vívott harcot vállalt, veszélyeztetve ezáltal az ellenséges haderők minden vízen közlekedő hadihajóit. A tengeralattjárók egy részét arra használták fel, hogy megvédjék velük Németország partjait, a tengeri bázisokat és kikötőket s megtörjék vele az ellenfélnek azt a törekvést, amely teljes tengeri tömböt akart alkotni ellene.

MODERN HÁBORÚ A VIZEN.

A tengeralattjáró szerepét foglalkozva, a modern tengeri háborúban Balanesuc viceadmirális, a román tengeri haderő volt parancsnoka a következőket írja:

A tengeralattjáró egyszerű harciszerszám, főleg felderítő szempontból, amelynek főfegyvere a torpedó. A tengeralattjárónak, mint aknarakónak van nagy értéke. A partokat is lehet kisebb mértékben bombázni róluk. Kis országok számára különösen értékes eszközt jelent, ami a partok megvédését illeti. Mert jelenlétük megengedi a nagy páncélos hajóknak, hogy mélyre hatoljanak a vízbe és biztonságuk növekedjék.

Az ellenséges tengeri haderőknek távoltartása a partoktól megnövelik a hadihajók gyors és eredményes akcióképességét.

A tengeralattjárók elszigetelt akciói azonban jóval hatástalanabbak, ha nincs összekötve más fegyvernemek munkájával. Ime, mi ezzel kapcsolatban néhány kiváló külföldi katonai szakértő véleménye:

Michelen admirális a „Tengeralatti háború” című művében írja: Senki sem kételkedhetik ma abban, hogy a tengeralattjárók haszontalanok lettek volna számunkra, ha nem lett volna erős hadihajó egységünk.

Costex admirális írja:

A tengeralattjáró nem dominálja a vizeket. A tengeralattjáró nem múlja felül a többi, tengeren működő hadiszerszámot, csak teljessé teszi. Szüksége van a felszínen mozgó flotta közreműködésére,

mert ez a flotta a legfontosabb s így a tengeralattjáró nem töltheti be a tenger felszínén dolgozó flotta misszióját.

A fenti szakvélemények szerint és sok más számos vélemény szerint a tengeralattjáró nem töltheti be önálló feladatot más hajók segítségével nélkül, épp úgy, mint az aknavető hajók nélkül, amelyeknek fedezni kell a tengeralattjárók útját. Enélkül, egy tengeri harc során a tengeralattjáró ki van téve az elsüllyesztésnek, vagy a harcból kivethetik őket, mivel falaik könnyen sebezhetők. Magától értetődik tehát, hogy a tengeralattjárók munkáját a cirkálók kell védjék és fedezzék, épp úgy, ahogy a cirkálókat a nagy páncéloshajók védik és fedezik. Ime, így alkot a tengeralattjáró lánczemet egy harci módszerben, mivel elhatárolt akció számára kalandos vállalkozás lenne.

NAGYHATALMAK TENGERI HADEREJE.

Mivel az a vélemény alakult ki, hogy a jelenlegi háborúban a tengeri haderőknek fontos, talán döntő szerepe lesz, alább közlünk egy átfogó statisztikát a nagyhatalmak tengeri haderejéről, Alexander Bredt, a német tengeri haderő nyugalmazott főparancsnoka 1939-ben megjelent „Wevers Taschenbuch der Kriegsmarine” című művéből.

A német szerző Angliát, mint a tengerek urát ismeri el. Véleményét az alábbiakban támasztja alá:

Nagy-Britannia 429 hajóból álló hadiflottával rendelkezik, minden kategóriában, összesen egymillió 295.000 tonna úrtartalommal, 107 régi hajója van, amelyeknek anyaga kitűnően felhasználható és e pillanatban 107 új hajó készül gyáraiban 614 ezer tonna úrtartalommal. A különböző egységek így oszlanak meg:

15 csatahajó 474 ezer tonna úrtartalommal és hét készülő csatahajó 255 ezer tonna úrtartalommal.

7 repülőgépbázisnak alkalmas hajó 138 ezer tonnával, 5 ugyanilyen készülő hajó 115 ezer tonnával.

15 nehéz cirkáló 146 ezer tonnával, 24 könnyű cirkáló 183 ezer tonnával és 22 készülő könnyű cirkáló 156 ezer tonnával.

102 könnyű hadihajó 149 ezer tonnával. Ebben a kategóriában Anglia 73 régi és 24 készülőben lévő hajóját rendelkezik.

Végül 76 tengeralattjáró 64 ezer tonnával, tíz régi és tíz készülő tengeralattjáró 18 ezer tonna úrtartalommal.

A világ nagyhatalmai között Franciaország tengeri haderő tekintetében a negyedik helyet foglalja el, míg Európában a második helyet.

Statisztikája a következő:

Csatahajók: 7 darab, összesen 264 ezer tonnával, négy van készülőben 140 ezer tonnával.

Repülőbázisnak alkalmas hajó 1 darab 22 ezer tonnával, kettő van készülőben.

Nehéz cirkálók: 7, 70 ezer tonnával.

Könnyű cirkálók 12, 85 ezer tonnával, ötöt készítenek 24 ezer tonnával.

Könnyű hadihajók: 71, 121 ezer tonnával, 16 van készülőben 26 ezer tonnával.

Tengeralattjárók: 76, 74 ezer tonnával, 22 készülő 19 ezer tonnával. Oroszország szerint, amely állam első helyet foglal el a tengeralattjárók birtokai között, Franciaország itt a másodikik).

A HARMADIK BIRODALOM TENGERI HADEREJE.

A világ országai között Németország a VI. helyet foglalja el Európában pedig a negyediket, Anglia, Franciaország és Itália után.

Németországnak öt csatahajója van 82 ezer tonna úrtartalommal és kettő van gyártás alatt 67 ezer tonnával.

Repülőgépszállító hajó kettő van készülőben 10 ezer tonnával.

Nehéz cirkáló 3 van gyártás alatt.

Könnyű cirkáló: 6, 35 ezer tonnával, 2 készülőben tízezer tonnával.

Könnyű hadihajó: 37, 43 ezer tonnával, 29 van készülőben 30 ezer tonnával.

Tengeralattjáró: 43, 16 ezer tonnával, 22 készülő 11 ezer tonnával.

Anglia: 429 hadihajó minden kategóriában, összesen egymillió 295 ezer tonnával, 107 régi hajó 201 ezer tonnával és 107 készülő hajó 614 ezer tonnával (ez 1940-ben lesz kész), összesen 643 hadihajó 2 millió 110 ezer tonna úrtartalommal.

Franciaország: 187 hadihajó minden kategóriában, 980 ezer tonna úrtartalommal, 240 készülő hajó 270 ezer tonnával, 77 hajó készülő 430 ezer tonnával, összesen tehát: 504 hadihajó egymillió 663 ezer tonnával.

Németország: 117 hadihajó minden kategóriában, 191 ezer tonnával, 67 készülőben lévő hajó 194 ezer tonnával, összesen 184 hadihajó 285 ezer tonna úrtartalommal.

Információs célból közöljük Olaszország tengeri haderejét is, habár ez az állam nem vesz részt a háborúban:

Olaszországnak négy új és egy régi csatahajója van, 7 nehéz cirkálója, 13 új, könnyű cirkálója, 2 régi és 17 készülő könnyű cirkálója, 101 új és 2 régi hadihajója, 90 új, 6 régi és 21 most készülő tengeralattjárója, összesen 377 hadihajója, 709 ezer tonna úrtartalommal.

A jövő mutatja majd meg, hogy milyen lesz a tengeri erők egyensúlya a mostani háborúban.

CORSO MOZI

Nagyszerű film, amelyben a közönség is kedvence,

játssza a főszerepet Wolf Albach Retty és Rich. Romanovsky társaságában

A matrózok kedvence

Kitűnő zenei vígjáték

Rendező: Hans Heinrich
Zene: W. Schmidt-Gentner

Délután 3 órakor 11 leies helyárrakkal:

Cyilkolt, vagy nem?

Elkerülhető-e a háború Amerika és Japán között?

Aggasztja Japánt az USA flottaépítkezése. — A kínai kormány Európától függetlenül politikát folytat.

Tokióból jelentik: Az Asahi Sin Bun című lap utal Amerika fegyverkezésére és megállapítja, hogy Washington hadiflotta építési programja kizárólag Japán ellen irányul. A Kokumin Sin Bun nevű újság japánellenesnek tekint az Egyesült Államok gazdasági, politikai és katonai intézkedéseit. Felteszi a kérdést, vajon ilyen körülmények között

elkerülhető-e a háború Japán és az Egyesült Államok között.

Ha Amerika tovább folytatja jelenlegi politikáját,

— írja a lap — akkor nagyon valószínű, hogy Japán életjogainak védelmére kényszerül.

CSANG-KAI-SEK TOVÁBB HARCOL

Csang-Kai-Sek marsall a nemzet kongresszuson kijelentette, hogy háborút végig folytatja. Japánnal nem köt békét, nem csatlakozik a kommunistaellenes blokkhoz és tiszteletben tartja a nemzetközi megállapodásokat. Az európai háborútól függetlenül politikát folytat. (Rador).

ANYANYELVÜNK

Írta: KUBÁN ENDRE

Ezen címen az elmúlt húsz esztendő alatt számos könyv, rőpirat, füzet és főleg újságok jelent meg. Valamennyinek a szerkesztője egy célt tűzött maga elé: küzdeni a magyar nyelvben egyre jobban elburjánzó magyartalanságok, helytelenségek, elvélyedések ellen. Mindazok, akik ezen a címen hosszabb-rövidebb irodalmi munkával állottak ki a porondra, mind egyet hirdettek: a nyelv tisztaságának elengedhetetlenségét, a nyelvtan és alakitan szabályainak tiszteletben tartását, a mondat szerkezetek tőmagyaros voltának elengedhetetlenségét, az idegen nyelvek behatása alól való felszabadulást.

Sokan és sokat küzdöttek — mondom — az utóbbi két évtized alatt anyanyelvünkért. Azonban nyelvtanterületen — eltekintve az idegen szavak főlegesen az eléggé meg nem bélyegezhető használata — annyi a gaz, hogy annak irtása hosszadalmas munka. És — sajnos — ha az egyik felszögelt kigyomlálják, nemcsak a új dudvák ütök fel jüket. Azért tehát ezer anyanyelvészeti írás után nem válik feleslegessé az ezregyedik, mert mindig ad bőségesen anyag, amelynek helytelen voltára kiküszöbölésének szükségességére rá kell mutatni.

Sokan és joggal vádolják az újságokat azzal, hogy gyakran vétenek az anyanyelv ellen. Az újságírók legtöbbje azt maga is belátja és azzal mentegőzik, hogy a lapcsinálás gyors munkát kíván, akran percek alatt kell egy-egy cikket megírni olyankor nincsen idő a mondatokat és kifejezéseket megrostálni, vagy átszűrni. A mentés első lanatra talán helytálló, de ha gondolkodunk, igsem fogadható el. Az újságíró nem mentegőző azzal, hogy nem szépiro, akinek ideje van egy kifejezésen gondolkodni, azt csiszolni, csinosítani. Ha nem is művésze a nyelvnek az újságíró, legyen tökéletes mestere. Necsak magyarul tud írni, hanem magyarul is. A vérében lüktessen anyanyelv minden szépsége, szabálya, élő mozaik.

A magyarul írott újságok hemzsegnek a magyartalanságoktól. Ha az újságírók nemcsak tinnal, vagy az írógép szalagjának festékével rögnének papírra mondataikat, hanem nyelvérzékkel léleklék is, akkor hírlapjaink magyar szövegei csak magyarosabb lenne, mint amilyen ma.

Hadd idézzek itt az újsághasárok magyartalanságaiból néhány példát, a legkirívóbbakat és gyakrabban előfordulókat.

Kezdjük mindjárt az időmegjelöléssel. Ezen a kereskedelmi levelezésben elharapózott ferdegeket majmolva utánozza sok újságíró. Például ezt írják: folyó év. Pedig az esztendő nem folyó, mert ha folyna azt is irhatnák: csörgedező. Még jó, hogy a német laufendes Jahr nyomán írnak szaladó évet. A helyes, ha mostani, vagy én évről írnak.

Ugyancsak helytelen az újságokban minduntan felbukkanó folyó hó. Folyó hó 7-én. Tem azt, hogy ha cikk, melyben az előfordul csak húsz hét múlva kerül valakinek a kezébe, honnan tudja, hogy melyik hónapban történt, amiről hírlapíró beszámol? Hónapban, kérem, nem per hónapban. A hó télen van, megfagyottan a földre pöböl aláhulló eső a hó. Az esztendő tizenkettedre, amely egyszer huszonegyre, máskor harmincöt napból áll, a hónap. Minden hónapnak van a maga becsületese neve. Újságíró urak, írják azt, hogy január, május, szeptember, de ne folyó hó. Mert, ismétlem, a hó nem időmérték, mászó pedig nem folyik. És elég annyi írni: június, augusztus, október. Felesleges a hónap neve mellé még odatenni azt, hogy hó. December hó. Ez igen olyan rossz, mintha akár így írna valaki december hónap. Szópazarlás, pleonazmus, ahogy amikor az iskolában tanultuk. A december megnevezés már megmondja, hogy az hónap, felesleges tehát még külön is odabiggyeszteni. Eppen olyan felesleges, ha a leány mellé odairnám, hogy nőnemű, mikor ez a jelleg már a leánynévben benne van.

Éssék szó a napokról is. Gyakran olvassuk azokat kedvelt és nem kedvelt újságokban: a tegnapi nap folyamán, a mai nap folyamán, a holnapi nap folyamán. Kétszeresen rossz kifejezés. Ezt is csak akkor lehetne megokolni némiképpen, ha az újságíró a leírt szavak mennyisége után fizetné. Tegnap, a ma, a holnap egy-egy nap. Minek azt külön kidomborítani? Eppen annyi, mintha elégednék meg azzal, hogy valakit szának nevezek, hanem azt mondanám neki: szánakcsási. És a folyamán batározó szó merőben felesleges csafra a nap megnevezése mellett. Elég így írni: tegnap, ma, holnap. Ime: két szónak a leírását megtakaríthatjuk azzal a meggyőződéssel, hogy valóban így beszélünk helytállóan.

Újságokban sűrűn olvashatjuk: megállapítást nyert, vagy: azt a meggyőződést nyertük. Nem sorjáték a nyelv, kérem. Sem megállapítást, sem meggyőződést nem lehet nyerni. Legfeljebb szerezni. De még így is kár írni. Megállapítást nyert helyett írjunk: megállapították és meggyőződést nyertünk helyett: meggyőződöttünk.

Rendőri riporterek szeretik lerni, hogy a bünyöst elővezették a rendőrségre, ahelyett, hogy azt írják: a rendőrségre kísérték. A rendőrségi hírekben naponta olvashatjuk: a nyomozást bevezették, a vizsgálatot bevezették. Hová vezették be? Az iratokba? A jegyzőkönyvbe? A szobába? Magyarul így helyes: az ügyet vizsgálják, a dolgot nyomozzák, vagy a vizsgálat megindult, a nyomozás megkezdődött. Ugyanolyan helytelen ez a kifejezés: vizsgálat tárgyat képezte. Megint szófelesleg. Három szót használunk, mikor egy is elég. Így: vizsgálták, megvizsgálták. Olvashatjuk azt is: felveszik a tárgyalást, vagy felveszik a vizsgálatot. Miért veszik föl? Talán leejtették? Akkor akár azt is mondhatnák: fölemelik a tárgyalást, fölemelik a vizsgálatot. Irjuk ezt a két kifejezést is helyesen, tekintetes újságíró atyámfiai. Tárgyalnak, vizsgál-nak.

Minap olvastam egy főtisztviselő nyugdíjazásáról. Egyik ékes mondat így szólt: a pénzügynél télt szolgálatot és ellenőri rangot viselt. De kérem szeretettel! Ha újságírókartársam gondolkodott volna, a mondat így hangzanék: a pénzügynél szolgált és ellenőri rangja volt. Nem hangzik ez így szebben, szallangmentesen? Köpenyt, kalapot, vagy csizmát szakkal viselni, de rangot nem. Nem viselnek sem állást, sem tisztiséget. Mindkettőt betöltik.

Elhatározta, hogy utazást tesz. Ez is egy újságírókól való. Lehet jót tenni, lehet rosszat tenni, de utazást nem lehet tenni. Magyarok semmi esetre sem, legfeljebb németnek. Er thut eine Reise. Utazást tesz, utazást csinál. A magyar utazik.

Régi magyar mondás, hogy két dudás nem fér meg egy csárdában. De nem fér ám meg két állítvány sem egy mondatban. Ezt a két állítványt meg néhány év óta erdélyi újságírók próbálják meg-honositani. Azt írják: kell menjek kell írjak, kell szóljon. Pedig magyarul ez így van: kell mennem, kell írnom, kell szólni. Vagy ha éppen akarom, csinálhatok a két állítványos egy mondatból két mondatot is. Így: kell, hogy menjek, kell, hogy írjak, kell, hogy szóljon. Ezt a csúnya és a magyar nyelv jellemével merőben ellentétes szokást abba kell hagyni. Förtelmes, hogy már a beszédben is elharapózik.

Ha valaki helyt áll szavának, arról azt írják, hogy betartja a szavát. Rossz. Jól így van: megtartja szavát. Sokan már a hétköznapi beszédben is rákattant és mondják: betartom szavamat. Az ilyen inkább a száját tartsa be.

Műsoros esték és hangversenyek beszámolóiban olvashatjuk számos esetben: a műsort prólóg vezette be. Hogyan? Előállott a frakkos prólóg, karját nyújtotta a műsornak és bevezette a színpadra? Ó, szent nagyképűség, amely ott is cifrán akar írni, ahol a megérthető egyszerűsége van szükség! A műsor prólóggal kezdődött, a műsor prólóggal indult, a műsor elején prólóg volt. — lehet változtatni a három helvise kifejezés között.

A tetszik igével az újságok elbeszélői és regényírói élnek vissza. Azt hiszik, hogy a hasárok alján a vonal alatt émelvítően lehet írni. Hőseikkel ilyeneket mondhatnak: fejféjásban tetszik szenvedni? Vagy: lábát tetszett törni? A megszólított, mielőtt a kérdésre válaszol, magában bizonyára ezt kívánja a kérdezőnek: az ördög büjjék beléd! Hiszen az embernek nem tetszik sem a fejféjás, sem a lábátörés. Egyik sem élvezet, tehát nem tetszhetik. Így kell kérdezni ilyen esetekben: fejféj, lábát törte? Eppen olyan örültség, ha valakitől azt kérdezzük: el tetszett vesztetni a pénztárcáját? Ha a vesztésük súlyos, könnyen gorbombaság lehet a felelet.

Csütörtök este indul Moszkvába a török külügyminiszter

Elhalasztotta útját és bevárta a bucarestii török követet

A török távirati ügynökség jelenti: A képviselő előtt Saracioglu külügyminiszter beszámoltott a külpolitikai helyzetéről. Saracioglu kijelentette, hogy a tárgyalások Angliával és Franciaországgal a végleges szerződés megkötésére, igen előrehaladott állapotban vannak és kielégítő módon folynak. (Rador.)

A török külügyminiszter csütörtökön este indul el moszkvai útjára. Eredetileg már kedden este akart utazni, de útját elhalasztotta, mert a bucarestii török követ távbeszélőn értesítette, hogy személyesen akar beszélni vele. A követ már meg is érkezett Istanbulba, ahonnan folytatta útját Ankara felé.

MINDEN HÖLGYNEK

a háztartás terheit megkönnyíti a

Trico-Record kötökészülék

beszerzése. Szenzációs világszabadalom a köztöltő házi szűkséglet (pullover, kötött ruhák, stb.) elkészítésére és kereseti célokból otthoni kötési munka vállalására is.

Az elérhető havi kereset 5-6.000.- lei

Közölje levelezőlapon, vagy telefonon (2119) címét és oktatónknak azonnal felkeresi a készülék bemutatása végett.

Felvilágosítások és prospektusok:

„TRICO-RECORD“ bánáti főképviseleténél, TEMESVÁR, I. Bulevardul Regele Ferdinand 1. szám, II. emelet. (Löffler-palota)

A kötökészülék ára: Lei 1.500

Olvashatunk a lapokban ilyeneket: úgy szerettem, olyan szép, annyit szenved. Ezek német módorú kifejezések. Magyarok elég, ha annyit mond: szerettem, szép, szenved. Ha hathatósabb kifejezésre vágyik, akkor úgy mondja: nagyon szerettem, nagyon szép, nagyon szenved, de nem olyan és annyi. Ha mégis használjuk ezeket a határozókat és a mondatokra, amelyekben ficánkolgatjuk azokat, ráfogjuk, hogy azok magyar mondatok, akkor tessék tudni, hogy azok csonkított mondatok, mert hiányzik mellőlük a mellékmondat, amelynek első szava: mint. Például: úgy szerettem, mint még soha senkit; olyan szép, mint a tiündér; annyit szenvedtem, mint senki más. Nem: olyan éhes vagyok. Hanem olyan éhes vagyok, mint a farkas, vagy: akár a farkas. Vagy kezdődhetik a mellékmondat így is: ahogyan. Úgy szerettem, ahogyan még soha, olyan szép, ahogy azt el sem lehet képzelni, úgy szenved, ahogyan soha azelőtt. Lehetnek másképpen kezdődő mellékmondatok, de mellékmondat nélkül a magyarban nincs úgy, olyan és annyi. Annyit mondom!

Az újságokban lépten-nyomon előforduló magyartalanságok közül két ordító a dacára és a szemben. A dacára annak a német trotzdem szolgál fordítása. Magyarul így írunk: annak ellenére. A szemben csak akkor használható helyesen, ha elengedhetetlenül megállapításra szolgál. Irigyek, vagy haragosak lehetünk valakivel szemben. De, ha János azt állítja, hogy barátságos viseltetik Bélával szemben, akkor sután fejezi ki magát. Mondja így: barátságos vagyok Béla iránt.

Irnak és beszélnek így is sokan: öt percben négy óra lesz. Hü, a kis késés! Tudhatnák, hogy a magyarnak öt perc múlva lesz négy óra. Vagyis, ha majd öt perc elmúlt.

Szónoklatokat és pohárköszöntőket is gyakran ismertetnek az újságok. Ezekben sokszor fordulnak elő ezek a szóhübrök: csekélységem, szerény személyem. Akik így beszélnek, rendesen nem tartják magukat csekélységeknek és éppenséggel nem szerények. Csak azért beszélnek így, hogy ellentmondjanak nekik és hízlegjenek ilyen közvetlen módon gőgjüknek. Beszéljen a tisztességes szónok rendes első személyben és mondja: én.

Mára elég az újságok magyartalanságaiból. Ezek csak kiszemelt példák voltak.

Ismétlem: az újságíró nem mentesse a maga nyelvészeti hibáit, tévedéseit a munka gyorsaságával. Gondolja meg, hogy az újság nemcsak a hírekről számol be és nem pusztán szórakoztat tárcáiban. Az újság feladata az is, hogy az olvasót a helyes beszédre oktassa. Hogyan tudjon a tanítvány helyesen beszélni, ha nem beszél helyesen a tanító?

HIREK

MEGJELENÉS

Mindezen napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Lengyelország királynéje

Csak Lengyelország és a Lengyel történelem ismerője érezheti teljes mélységében át azt a fájdalmat, amelyet az a hír kelthetett, hogy Czeszochova bombázásánál megsemmisült a Jasnagorai zárndok hely ezerszentendős képe, a csodatevő szűz: Fekete Mária. Miczkiewicz Adam gyönyörű versben énekelte meg „Lengyelország édesanyját”, azt a titokzatos és a képen rejlt erőt, amely annyiszor segítőgére volt a lengyel népek.

Tíz évszázad hagyománya fűződik a szent szűz képéhez, amelyről a hagyomány az tartja, hogy Szent Lukács tulajdona volt, majd Harun al Rasid, Nagy Károly, Leo rutén herceg udvaraiban volt, migem Dombrovoska, I. Myceslan király felesége, a tizedik évszázadban megszerzte. Dombrovoska volt az, aki a lengyelek megkeresztelését készítözte. A tatárjárás idején Fekete Mária-t a cseszohovai kolostorba rejtették és máig is ott maradt.

Amikor a hugenotok egyik csoportja a kolostort kirabolta, székere került Fekete Mária képe, hogy elrabolják. Amikor a székér a kolostor kapuján kifordult, villámcsapás terítette le a székért-huzó ökröket. A banda főnöke dühösen kiadta a parancsot, hogy a képet össze kell tépni, de az erős vízson nem engedett... Kardjával a szent szűz arcába szúrt, de amikor másodsor is le akart sújtani a képre, karja megbénult és fejéhez kapott, elterült, nemsokára meghalt a kép előtt. A szentkép arca a kardszúrás ma is látható.

Visszakérült a kép a cseszohovai fellegrárbá: a barátok kolostorába. 1392-ben válságból gyógyította ki Zezyk Jakobot, a király festőjét, 1540-ben három holdat térített életre. Amikor 1655-ben a svédek Czeszochovát megszállták, a Szent Szűz csodás leket öntött 68 szerzetesbe, 160 katonába és 50 nemesbe, akik a svéd haderőt visszaverték. Hálaó a király szentnek mondotta ki a feketearcu és feketehajú Mária-t és Lengyelország királynőjévé kiáltotta ki.

A világháború első napjának jelentésében olvasható: Czeszochova... Fekete Mária-nak a hadjáratok nem ártottak, sőt éppen a háború alatt, 1917-ben ünnepelték meg a zárndokhelyen Szent Lukács festményének napját, a fekete szentlé avatásának negyedévezredes napját. A háború után Lengyelország misztikus Segítő Királméjához tisztekre zárndokoltak. A Stanislas király, az utolsó lengyel király által emelt négy kapubejárattól terdelve közeledtek a hívek a sebzettarcú Mária képe felé. 1923-ban XI. Pius pápa a Mária-napját a lengyelek, az újjászületett Lengyelország nemzeti ünnepévé tette. Fekete Mária képe szimbólum, az önálló lengyel nemzet jelképe és a háború első híre, hogy a kép megmentésült, a nemzeti érzést leánította. Érthető, hogy a német hadvezetőség külföldi lapindósítókat vitt a helyszínre és ezek „mint szemtanúk nyugtázták meg a világot arról, hogy a Fekete Szűz sérletlenül és megmerevedett vonásokkal áll a jasnagorai hegyen, a kolostor szentélyében. Csak a seb, a hugenota tiszt szurásának helye mint-ha élesebben volna látható. A régi sebek egyre kiújulnak.

— Öngyilkosságot követett el Lemberg menekült vajdája. Budapestről jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy Alfred Bibju, Lemberg vajdája, aki Magyarországra menekült, az egyik munkácsi szállodában öngyilkosságot követett el.

szeptember 21
Csütörtök
Máté Codrat

Szeptember 21-én ünnepli a katolikus egyház Máté apostol, az első evangélium szerzőjének emlékját. Máté, héberül Mattai, magyarul hű embert jelent. Máté volt Jézus tizenkét apostolának egyike. Az apostolok szétoszlása után Etiópiában fáradozott az evangélium terjesztése érdekében és vértanuhalált halt.

Krisztus előtt 19-ben született Vergilius, a nagy latin költő. Rajongott a szabad természetért és a falusi életért. Legtöbb költeményében ezeket dicsóiti.

1791. szeptember 21-én született Széchenyi István gróf, akinek nagy érdemei vannak a magyar nemzet kulturájának és gazdaságának fejlődése körül. Széchenyi buzgólkodása folyán jött létre a magyar tudományos akadémia, ő szorgalmazta a budapesti lánchid megépítését, meghonosította a gőzhajózást, a lótenyésztés érdekében megvalósította a lóversenyeket. Számos maradandó értékű könyvet is írt. Kossuth Lajos, aki politikai téren nagy ellenfele volt Széchenyinek, elismerte áldásos működésének értékét és Széchenyit a legnagyobb magyarának nevezte el.

(—) Új magyar lap Bucurestiben. A kormány egy magyar nyelvű közgazdasági lap megjelenését engedélyezte Bucurestiben. Az új riportlappak, a mely Economic Press cím alatt Seidner Imre szerkesztésében október elején indul meg, közgazdasági és szociálpolitikai jellege lesz.

— Az erdélyi kaszárnya előtti Mária-szobor a Gyárvárosba kerül. Az 1738—1739 évi pestisjárvány elmulásának emlékére Temesvár lakossága szobrot alapított, amely Mária-t, az Istenanyát ábrázolja. A szobrot 1756-ban a városháza előtt állították fel, ahonnan azonban 1853-ban az erdélyi kaszárnya elé, szemben az ügyészséggel került. Teljintettel arra, hogy az erdélyi kaszárnyát belátható időn belül lebontják és a város a Regina Maria-körutat késztesíti, a város vezetőgége elhatározta, hogy a történelmi műemléket képező szép barokk-stílusú szobrot a gyárvárosi Coronini-térre, a római katolikus plébánia előtti térségre helyezi át. Az áthelyezésre valószínűleg a tavasszal kerül a sor.

— Egy milliót esalt ki egy varróelő hitelezőitől. Buzából jelentik: Elena Niculescu neví varróelőnek jömeneteli divatszalonja volt a városban és a varróelő jó hírnévnek örvendett a város előlék körében. Annak ellenére, hogy a divatszalon megfelelő mezelhetést biztosított számára, néhány hét óta több kereskedőtől nagyobb összegű kölcsönöket vett fel azzal az ürüggyel, hogy országóri egyenruhákat akar készíttetni az iskolai ifjúság részére. A kölcsönöket váltókkal fedezte és amikor a kölcsönvett összegek elérték az egy millió leit, Elena Niculescu elúnt a városból. Az ország összes rendőrségeihez távirati körözöparancsokat menesztettek.

— Kimélyül a kapcsolat Románia és Szlovákia között. Pozsonyból jelentik: Duresánszky, szlovák külügyminiszter tegnap fogadta Dianu Hiotu pozsonyi román ügyvivőt, a román királyság szlovákiai diplomáciai képviselőjét. Az ügyvivő megbízó levelének átnyújtása alkalmával örömeinek adott kifejezést, hogy azzal a feladattal bízták meg, hogy helyreállítsa a szívélyes kapcsolatokat a román királyság és a szlovák köztársaság között. Duresánszky válaszában hangoztatta, hogy a román királyság és Szlovákia között mindig jó kapcsolatok állottak fenn és hogy a bucarestii szlovák diplomáciai képviselet és a pozsonyi román képviseletnek lesz a feladata, hogy ezeket a kapcsolatokat még jobban elmélyítsék.

— Nagy tüntetés Szófiában. Szófiából jelentik: Az egyik szófiaii zsidó üzletben lejátszódot incidens után fiatalemberekből álló csoport uceai tüntetést rendeztek. A rendőrség 50 fiatal embert vett őrizetbe, akiket internáltak. A kormány megette a szükséges intézkedéseket, hogy a rendet veszélvezető tüntetések megszűnjének.

— Kiskorúak tolvajbandája. Isából jelentik: A hatóságok 16—19 éves kiskorúakból álló tolvajbandát tartóztattak le, amelynek tagjai Bejan Profir, V. Macovschi Socrate és Ureche Gheorghe voltak. Azoknak a házaknak padlásain, ahol a kiskorúak laktak, nagymennyiségű lopott holmit találtak. A fiatalok betörőket átadták az ügyészségnek.

Elsüllyesztettek egy 5000 tonnás angol gőzöst

Hivatalos jelentés szerint a Kafiristan nevű 5000 tonnás angol gőzöst tengeraltjáró meg-torpedózta és elsüllyesztette. A gőzös 29 főnyi személyzetét egy amerikai gőzös mentette meg.

ZEISS Ki a szemé szereti PERIVIST szemüvegé

KÉPKEMÉNY -nél

veszi. Temesvár, I., Bul. Duca 2

Jönnek az ősi és teli estök, itte ideje, hogy szemére gondoljon!

A Sedow jégtörő üresen az Északi Jeges-tengeren tölti a harmadik telet

Moszkvai jelentés számol be arról, hogy a jégtörő Sedow orosz jégtörő a harmadik telet is az Északi Sarkvidéken fogja eltölteni, azonban üresen, emberek nélkül. A Sedownak, mint köztudomású, volt a feladata, hogy kikutassa Vladivosztoke Archangelzig a hajóútját állandó útját. Ez a munkmányt tele volt súlyos megpróbáltatásokkal résztvevők számára. A múlt év júniusában meg-expedíciót kellett szervezni, hogy egy jég köze s-rult expedíció tagjait kimenthessék, akkor a m-törő repülőgépekkel közelítette meg a jégtörő utasait és a 207 emberből 184-gyel tért vissza. 23 matróz és tudós a jégtörőn maradt, hogy az értékes kutatások folyamatait ne szaltítsák meg. A 23 ember legnagyobb gondja az élelmiszerellátás kérdése volt, bár megyszerűen fel voltak s-reve élelmiszerekkel és jégmenőkre is vadászhattak, úgyhogy friss élelem is jutott nekik. A jégtörőn maradt 23 ember szulatrátívó útján töltött fenn érintkezést a kulturájával. A jelenlegi politikai helyzet nem látszik alkalmasnak, hogy a kutatásokat tovább folytassák és intézkedés történt, hogy a Sedow jégtörő utasait hazaszállítsák. A hajó ottmarad, ahol áll, az Északi Jeges-tengeren.

— Japán új budapesti követe megérkezett Budapestre. Budapestről jelentik: Japán új budapesti követe, Inoje Hosomu, csütörtökről megérkezett. Az új követ eddig a tokiói külügyminisztériumban dolgozott és az európai ügyosztálynak volt a vezetője. A követet a japán ügyvivő és a magyar Nippon-társaság tagjai fogadták.

(—) Józseffalvára. A nagyszentmiklósi nullofjúság gyűjtéseképpen tegnap a Déli Hírlap kiadóhivatal 44 leit vett át a leégett Józseffalva jéépítésére. Gyűjtésünk ezzel 69.065 lei. A gyűjtő folytatjuk és minden adományt nyugtázunk.

(—) Temesvári származású Magyarország kiói követe. Megírta a Déli Hírlap, hogy a magyar kormány Tokióban követséget szervez és annak élére Gyika György első osztályú főkonzult neve ki. Gyika György követ Temesvárról született fia néhai Gyika Imre volt vármegyei főügyész-aki 1919-ben meghalt. Gyika György Temesvárt a piaristák gimnáziumát végezte és az érettségiletele után a bécsi keleti akadémiaira iratkozott, majd vizsgáinak letétele után a diplomáciai pályament. Legutóbb Newyorkban teljesített szolgálata és ott kapta meg új kinevezését.

— A zloty beváltása. Berlinből jelentik: Egylőre a zloty 2:1 arányban váltják be márkára.

(—) Egy anya tragikus halála. Pogany szörénymegyei községben Peia Roman fiatal galy éppen a lőfegyverét tisztogatta, amikor anya Peia Anastazia a szobába lépett. Abban a pillanatban a fegyver elsült és a golyó az anya szíbe furdott. Peia Anastaziát a lugosi kórházba szulították, ahol meghalt.

(—) Jövő héten kezdődnek a polgári lakosság részére a légvédelmi tanfolyamok. Temesvárt a jövő hét folyamán a polgári lakosság részére légvédelmi tanfolyamok kezdődnek. Ezekben a tanfolyamokon kötele minden hét és hatvan év közötti lakos résztvenni. Mindenkinnek egy év folyamán legalább húszórás légvédelmi órán kell megjelnie. A tanfolyamokat az egyes városrészek tűzoltóságain tartják.

(—) Versenyfárgyalás. A Kereskedelmi T-tületek Szövetségének titkári hivatala közli, hogy a Lloyd-palota fűtésére alakult alkalmi társaság versenyfárgyalási hirdetménye egyes helyi lapokban hibásan jelent meg. A versenyfárgyalás na e hó 22-én, pénteken, hanem e hó 25-én, hétfőn e hét órakor lesz a titkári hivatalban. A lapunk helyén közölt hirdetmény szövege a helyes.

A mostohaanyja megölette mostohafiát

Feltűnéstkeltő bűnper a fővárosi büntető tábla előtt

a szolgaleányt a bűntény végrehajtására az áldozat mostohaanyja bujtotta fel.

Zamfira Demetriad, az idősebb Demetriad feleségének érdekében állott, hogy mostohafiát eltegye láb alá, mert ebben az esetben férje vagyonát egyedül ő örökölte volna. Ezenkívül a bosszu is fűtötte, mert mostohafiával évek óta haragos viszonyban volt. A nyomozás azt is megállapította, hogy a primitív, minden iskolázottság nélkül, nő több ízben megkísérelte a fiatal Demetriad megöletését, fáradozásai azonban csak Gaica Mihai szolgaleányánál vezettek eredményre, akivel egybéként a 40 éves nő szerelmi viszonyt is folytatott.

A vádirat ismertetése után a bíróság elnöke először Gaica Mihai vádlottat hallgatta ki, aki tagadta, mintha Zamfira Demetriad felbujtására és előre megfontolt szándékkal gyilkolt volna. Ugyancsak tagadta azt is, hogy az ügyvéd feleségével viszonyt tartott volna fenn. A bűntényre vonatkozó vallomása így hangzik:

— Március 12-én reggel Demetriad ügyvéd úr elküldött a fiához, akit délután 3 órára magához kért. Az ügyvéd úr ekkor el volt foglalta és azéért azt a választ küldte, hogy délután 3 órakor érkezik. Megkért engem, hogy 3 óra tájban ismét keressem fel és figyelmeztessenem arra, hogy édesapjához kell mennie, nehogy erről megfeledkezze. Én egész nap el voltam foglalta és így a kora délutáni órákban nem mentem el a fiatal ügyvéd úrhoz. Este 7 és 8 óra tájban azután megérkezett és első dolga volt, hogy megpofozott. Én a konyhába szomszédos helyiségbe menekültem, ő azonban utánam jött és egy nyújtóval véresre vert. Emiatt annyira dühbe jöttem, hogy

az asztalról felkaptam az egyik kést és azt többször belészúrtam.

Ezútan szobámba szaladtam és a divány alá rejtöztem. Másnap önként jelentkeztem a rendőrségen.

A gyilkos szolgaleányt vallomásának megdöntésére a főügyész felolvasta azokat a vallomásokat, amelyeket a szolgaleány a vizsgálóbíró előtt tett, ahol beismerte, hogy úrnője felbujtására követte el a bűntényt, és annak végrehajtására csak megfelelő alkalomra várt. A főfőügyvéd ezután október 19-re halasztották.

Bucurestiből jelentik: A fővárosi büntető tábla most kezdte tárgyalni azt a bűntényt, amelyek vádlottja Demetriad Zamfira, egy általánosan ismert bucarestii ügyvéd felesége és Gaica Mihai 26 éves szolgaleány. A vád ellenük az, hogy Demetriad Zamfira felbujtására a szolgaleányt

több késszúrással meggyilkolta Leonida Demetriad fiatal ügyvédet, a vádlott úrnő mostoha fiát.

A főfőügyvéd iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg és a hatalmas tárgyalótermet zsúfolásig megtöltötte a közönség. Mint a legtöbb bűnügyi főfőügyválasán, a hallgatóság sorában ezúttal is főleg nők voltak. A tárgyalásra egybéként több száz tanút idéztek be. A főfőügyvéd megnyitása után a vádlottak személyi adatainak felvételére került sor, majd a terjedelmes vádirat ismertetése következett. Ebből kitűnik, hogy 1939. március 12-én az esti órákban egy fiatalember tántorgott ki Demetriad ügyvéd házából. A fiatal ember testéből ömlött a vér. Ugyanakkor arra haladt egy diák, aki látva a történeteket, kocsit hozott és az illetőt kórházba vitte. Itt csakhamar megállapítást nyert, hogy Leonida Demetriad fiatal ügyvédre van szó, akikt

édesapja házában annak Gaica Mihai nevű szolgaleány többször használt.

A rendőrség eleinte azt állapította meg, hogy az áldozat az esti órákban felkereste édesapját és miközben a konyhán keresztül haladt, megdorgálta Gaica Mihai szolgaleányt. A szolgaleány felbujtásában a konyhaszifáról felvett késsel többször megszurta a fiatal ügyvédet. Az áldozat segélykiáltásaira megjelent édesapja és mostohaanyja. Hogy ezek mit tettek, azt nem lehetett pontosan tisztázni, tény azonban, hogy a több helyen is megszurtt ügyvéd bár alig 30 éves, egyedül hagyta el a házat, hogy orvosi segítség után nézzon.

Néhány nap múlva a szerencsétlenségű áldozat kiszemlédett.

A körülményekből eleinte úgy látszott, hogy a szolgaleányt halálközeli súlyos testi sérítés miatt vonják majd felelőségre, mint aki önvédelem közben követte el a véres cselekedetet. A nyomozás azonban rövidesen vártalan fordulatot vett, amennyiben kiderült, hogy

Hosszu tok

figyem mostanában sok embernek a karján. Úgy viszik ezeket a zsinóron, vagy szíjjon lógó kerék, sötétzöld tokokat, mint valami ridikült. Diákok cipelték valamikor így bádorgból való bogárgyűjtő dobozokat. Ezekben a sötétzöld tokokban, amelyek mindinkább divatosak lesznek és egyre inkább megszokott látványt nyújtanak, gázálarcok vannak. A város tisztviselői, a közalkalmazottak és magánalkalmazottak is sorra kapják az általuk megrendelt gázálarcokat. Békésen mosolyogva haladnak velük. A hatóságok intézkedésére mindenkinek be kell szereznie gázálarcát. Isten adja, hogy soha ne legyen rá szükség.

(—) Urinők Mária kongregációja holnap, pénteken délután a szokott ajátosságát tartja az árvaház kápolnájában.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Schuld Regina, Trifanov Nicolae, Dumitru Elena, Lovas Julianna, Fischer Ervin, Bumbescu Dan Nicolae.

(—) Halálozások. Meghaltak: Jeney Anna, született Farkas hatvankilenc éves, Babics Mária, született Fodor ötvenegy éves, Iovan Elena, született Beias hetven éves, Strambu Constantin harminckét éves munkás.

(—) A rendőrség felhívása. A temesvári rendőrség felszólítja a lovak, kocsik, lószerszámok és kerékpárok tulajdonosait, hogy összeírás céljából szeptember 21—23 napján, délelőtt 8—1 óra és délután 3—7 óra között jelentkezzenek az illetékes rendőrkommisziáriátusokon. Jelentkezni tartoznak azok is, akiknek lovát, kocsiját, lószerszámát, vagy kerékpárját a különböző katonai hatóságok lefoglalták. A jelentkezők kötelesek bemutatni katonai iratokat, a lovak állatjártalait, a kocsik és kerékpárok hajtási engedélyét. Ezeknek iratoknak rendben kell lenniük, mert ellenkező esetben büntetésben részesülnek. Megbüntetik azokat is, akik a jelentkezést elmulasztják, vagy pedig a valóságnak meg nem felelő bejelentést tesznek.

(—) Pacha püspök ősi bérmáújtja. Pacha Ágoston megyés püspök a jövő héten Aradmegyében bérmautat végez. Vasárnap, szeptember 24-én délután a püspök Kurtics községben bérmál, hétfőn Mácsa, kedden Arad-Szentmárton, szerdán délelőtt Simánd, szerdán délután Varsánd, csütörtökön Simonyfalva, pénteken Kisjenő és szombaton Szapáryliget községekben osztja ki a püspök a bérmálás szentségét. Utjára Héber János püspöki titkár kíséri el.

(—) A prefektus a rékási járásban. Popovici Virgil ezredes-prefektus tegnap Rékásra utazott és onnan végiglátogatja a járás valamennyi községét. A prefektus a közigazgatás menetét vizsgálja felül.

(—) A városi főorvos újból megkezdte hivatalos működését. Munteanu Leonte dr. városi főorvos, ki előbb szabadságon, majd katonai gyakorlaton volt, visszatért Temesvárra és újból átvette hivatalának vezetését.

(—) A helytartóság nagy gondot fordít az utak karbantartására. Marta Alexandru dr. királyi helytartó utasította a helytartóság műszaki osztályát, hogy a helytartóság területén levő utak karbantartására és újjáépítésére vonatkozólag részletes tervet dolgozzon ki. Az erre szükséges összeget fölveszik a helytartóság jövő évi költségvetésébe. A fő útvonalakot kockás kővel borítják. A helytartóság több teherautót is vásárol, amelyek segítségével a kőbányából a követ a helyszínre szállítják majd.

(—) Barbu Filaret gyászja. Súlyos csapás érte Barbu Filaret zeneszerzőt és karnagyot, a temesvári városi zeneiskola tanárát. Édesanyja, Barbu Emma Lugoson meghalt. Temetése tegnap, szerdán ment végbe a lugosi ortodox temetőben.

(—) Egyházi áthelyezések. Pacha Ágoston megyés püspök a következő egyházi áthelyezéseket eszközölte: Heintschel Ernő rékási segédlelkész áthelyezte Temesvár-Gyárvárosba. Rékásra került Petlla Ferenc káplán Csákvárról, viszont Csákvárra Boscher Ede segédlelkész neveztek ki az aradmegyei Szentannáról. Szentannára Wille József újművés páp került segédlelkézi minőségben.

— Magyarországi gépkocsik csak külön engedéllyel hagyhatják el az ország területét. Budapesti újságírók jelentik: A kormány rendelete szerint a gépjárművek az ország területét csak különleges engedéllyel hagyhatják el, még akkor is, ha érvényes nemzetközi közlekedési, rendészeti, vagy vámengedéllyel rendelkeznek. Nem vonatkozik a rendelet a nemzetközi jogok értelmében személyes mentességet élvező gépjárművekre.

— Felvétel a légügyi műszaki ezredbe. Bucurestiből jelentik: A légügyi és tengerészeti minisztérium közli, hogy október 10-én a bucarestii légügyi műszaki ezred kaszárnyájában (Cotroceni) 50 altiszti-szofőr állás betöltésére vizsgát tart. A felvételi feltételek az 1939. július 31-iki 236-os számú miniszteri határozatban vannak lefektetve. A vizsgára a jelenleg katonai szolgálatot teljesítő szakaszvezetők és káplárok is jelentkezhetnek. Beiratkozások a légügyi műszaki ezrednél történnék október 5-ig bezárólag.

(—) Öngyilkos gazdálkodó. Eckhardt Miklós hetvennégy éves vojteki gazdálkodó háza tornácán az oszlopra felakasztotta magát és meghalt. Az idős ember súlyos betegségben szenvedett és ezért követte el az öngyilkosságot.

— Autobusz és gépkocsi karambolja. Bucurestiből jelentik: A Slatina—pitestii útvonalon közlekedő CFR autobusz összeütközött egy gépkocsival és a szerencsétlenség következtében öten megsérültek. Három utas állapota súlyos.

— Beiratkozás a római katolikus magyar leánytanonciskolába még e hó 23-ig tart a józsefvárosi zárdában. Akik a középiskola 3. vagy a népiskola 7. osztályát végezték, különbözőzeti vizsgával a tanonciskola 2-ik osztályába iratkozhatnak. A különbözőzeti vizsga szeptember 22-én és 23-án délután 4 órakor lesz a zárdában. Az iskola ünnepélyes megnyitása a józsefvárosi plébániatemplomban Veni Sancte!val kezdődik e hó 13-án fél 9 órakor. Utána bevonulás az iskolába. A zárdai népiskola helyiségeibe. A megnyitásra tanoncleányok szülei, mesternői és az iskola vezetői ezennel meghívotnak.

Mozsi

M Ű S O R:

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 21.

OLLÓ: A dzsungel tragédiája (II. rész, angol).

PITOL: A két árva (francia film).

ISO: A matrózk kedvence (német film).

LA: Három a kislány (német film).

Legközelebbi **SCALA-ban** sláger a **KOZÁKOK**

A Deutschland fedélzetén az Újvilágba

Irta: AUBERMANN PETER

Amerikába menni, megtenni több mint huszezer kilométeres utat akkor, amikor Európa löporos hordókkal boltozatig megrakott pincéje fölröbbanással fenyeget, az nem olyan egyszerű dolog. A danzig-i kérdés három hónappal ezelőt, tehát indulásomkor már annyira megérett volt, hogy minden pillanatban jöhetett egy váratlan meglepetés. A diplomaták szavaiban csontvázak zörögtek önsze és egy új, borzalmas világrengetés vetítette sötét és vészjósló árnyékát a láthatárra. Terveimbe azonban annyira beleélttem magam, hogy rólok lemondani talán sokkal nehezebb lett volna, mint az akadályok vaskordonján áthaladni. Képzetelemben az Újvilág olyan izgatón érdekesnek, olyan lélekzet-állítóan varázslatosnak tűnt föl, hogy nem sajnáltam többé már semmiféle áldozatot. Vállaltam tehát a sokféle kiadást, a várakozást, beszereztem a bizonyítványok egész garmadáját és eleget téve a formalitásoknak, július 3-án útnak indultam.

ELINDUL A HAJÓ — SZIVBEMARKOLO BÚCSÚZÁS

Három nap múlva a németországi Bremerhafen gyönyörű csarnokában már kissé megkönnyeb-
bülten vártam a „Deutschland” indulását. Igaz, most is feszengett bennem némi aggodalom. Attól tartottam ugyanis, ha kitör a háború, képesek a tenger közepéről visszarendelni bennünket.

Elérkezett a hajó indulásának pillanata. A tengerészek leoldják a köteleket, felszedik a fahidákat és felhúzzák a horgonyt. A zenekar rendít a „Muss i denn, muss i denn, zum Städele hinaus”, kezdetű indulóra, oly szivbemarkolóan és harsogóan, hogy az árbcok körül cikkázó sirályok ijedten szét rébbenek.

Megható végignézni a rokonok és ismerősök búcsúzkodását. Az emberek kiabálnak, integetnek és zokognak. Közben a hajó méhében kezdenek dohogni a gépek. A hajó megrázkódik, majd méltóság-
teljesen elindul. Egyre messzebb jutunk a kikötőtől. Már nem hallani a búcsúkiáltásokat, az utasok zsebkendőlobogtatással és kalaplengetéssel adnak jeft. Végre ez is megszűnik és a partok körvonalai lassanként a homályba süppednek.

AZ ÚJVILÁG ELŐBB A BUVÓS CELLULOID SZALAGON MUTATKOZIK BE

Szétnézek kissé a fedélzeten, majd bebarangolom a hajó labirintusát. Az eligazodás nem nehéz, különösen, ha az ember már utazott Óceánjárón.

Este, vacsora után, az ebédöt átalakítják mo-
ziteremre. Igen érdekes és aktuális film kerül vetítésre. Címe: Amerikába utazunk. Mielőtt az Újvilágot saját szemünkkel meglátjuk, izelítőt kapunk, a buvós celluloid szallagró. Pompás képek peregnék le előttünk a „korlátlan lehetőségek hazájá”-ról. Ebben a különös országban szeszélyes módon keverődik össze az, ami nagy és kicsi, a szép és csunya, a jó és rossz, a mérhetetlen gazdaság és a fekete nyomor. Feltáru előtünk a kábító forgalmu uccák élete, ezernyi autóival, siető embeivel, elegáns dámaival, fülsiketítő zajával, káprázatos esti világításával, ötletes reklámaival, égbefuruló büszke felhőkarcolóival, szélesbenen vágató vonataival, emeletes autobuszaival. Megjelenik Newyork bábelortnyaival, Csikágó vágóhidjával, Washington klasz-
zikus stílusú középületével, Detroit autógyáraival: de nem maradnak el Amerika esodás természeti szépségei sem: a dörgő Niagara, a gyönyörű Nemzeti Park.

Bepillantást kapunk a családi othonba is. Természetesen a jómódú otthon mutatják, nem a külvárosi proletár tanját. Szép, tágas, izléseesen, sőt fényűzően berendezett szobák, a technika vívmányaival ellátott konyhák nyílnak meg előttünk. A háziasszonyok itt könnyű a dolga. Konzervban kapja a húst, főzleket, még a sóit is. A kényeret celofánpapírban szállítják házhöz. A konyhában rádió szó, óraszerkezet zárja el a gázt. Rendelkezésre áll azonkívül többek között, több villanyra bekapcsolható szerkezet és jégsekrény.

Ezután egy oktató film következik. A film megmagyarázza azt, hogyan kell viselkedni riadó esetén, miként kell felvenni a Schwimmweste-t, a mentőövet. Veszedelemes elensége a hajónak a tűz, annak ellenére, hogy az oltásra tengerény viz áll rendelkezésre. Egy éve lángborult több helviség a hajó gyomrában. Sziszoru parancsra a személyzet elitkolta a vesztét. A harmadik osztály összes utasait átköltöztették azzal az ürüggyel, hogy a tűr-
ristosztályban ugyanis van elég hely. Négy napi szivós küzdelem után végre sikerült a tüzet elfoj-

tani. Azóta bevezették az állandó tűzoltó szolgálato-
tot.

A TENGERI BETEGSÉG

A tengeri utazás igen kellemes volna, ha viharos napokon nem szegezné tele kinokkal a tengeri betegség. Sajnos, a tenger nagyon nyugtalan lény. Mint egy neveletlen gyerek, folyton izeg-mozog, néha meg úgy vergődik, akár csak egy hagymázás beteg. Ilyenkor a tengeri betegség elleni csoppek és pasztillák édeskeveset használnak. A gyomor megtagadja a szoláratot. Mint Menenius Agrippa meséjében, a test többi részei is összecsküdnek. A tagok elrenyhünek, a fej hadat üzen a gyomornak s elkezd konokul fájni. A léptek bizonytalanokká válnak, a csorduló kedély és legbomlottabb jökedv is besavanyodik. Amikor aztán a háborgó hullámok előlnek, a szervezet is újból megkezdzi az üzemet. A friss levegő dörömből éhséget csinál s a gyomor a

Hajónk kiemelkedő típusai

Az utasok igen tarka egyveleget képeznek. Nem is csoda, hiszen különböző koru, nemű és fogalkozásu emberek. Előkelő személyek is utaznak velünk, mint például a mexikói német nagykövet, vagy Spanyolország guatemalai követe. Sok egyszerű ember is van velünk, köztünk is különféle vá-
gásuak. Látni érdekes aréleket és bamba ábrázato-
kat, magába zárkózott északi medvét, Keserű Gáborokat, néma csukákat, hangos bohémeket, facér alakokat bivaly szemekkel és löfogakkal, szetteres pol-
gárokat, csinos dámaikat. Lássuk őket már most kis-
sé közelebbről. Itt van mindenekelőtt a kabintársam, egy csikági német fiatalember, aki a heidel-
bergi egyetemen elvégezte az orvosj fakultást. Kitűnő pofa, rokonszenves, szolgálatkés, arcán mindig nyílik egy új kedvörösa. Kissé bohém, szeret csavarogni. Böröndjében vaskos pongvosi könyvek he-
verészenek. Eltökélt szándéka, hogy az utazás ideje alatt tanulni fog, de csak egyszer vette elő tudomá-
nyos kompendiumait, — amikor nekünk megmu-
tatta. Egész nap egy amerikai órnaggyal lődörög, aki állítólag a spanyol felkelők táborában is járt. A „dak”, így titulálják doktoromat, eredeti szá-
mmal szerepét az álarcos bálón. A táncpadlón gyel-
rekecsiben toletta magát, csak egy szál ing volt rajta, szájában meg egy cucli. Társ a kövér dadának volt kiagyuszálva.

Itt vannak továbbá a pittsburgiak. Két tipikus yanke. Hörsösgépkép mintha fakéregből volna ki-
faragva. Nyafogva beszélnek. Az egyik tengerész-

Mivel foglalkoznak az uszó város időmilliomosai?

Egyhanguvá való életünket egy jégheggyel való találkozás élénkítette fel kissé. Iven messze volt tőlünk, de a szikrázó nap fényében jól láhattuk. A hajóstisztek szerint lehetett vagy három kilométer-
hosszu és harminc méter magas.

Időnkét igyekezünk szórakozásokkal eltölteni. A fiatalok legtöbnyire ping-pongal, gyűrődobás-

Agyonüötte apósát egy gátaljai gazda

A temesvári törvényszék tegnap tárgyalta Ardelean Ioan gátaljai lakos ügyét, aki a vád szerint ez év április 28-án olyan súlyosan bántalmazta apósát, Boleantu Ioan hetvennégy éves embert, hogy az a sérülések következtében néhány nap múlva meghalt. Ardelean Ioan a felesége halála után átvette apósa vagyonát és ennek fejében kötelezte magát arra, hogy az öreg embert haláláig eltartja. Boleantu Ioan azonban szerette az italt és ematt napirenden voltak a civakodások közte és veje között. Ez év április 28-án este Ardelean az istállóban cigarettázva találta az apósát, aki ott aludt. Haragjában kihuzta ágyrúból és egy kanyarvéllel addig verte, amíg az öreg ember eszméletlenül terült el a földön. Boleantu Ioant kórházba vitték, ahol megállapították, hogy több bordája eltört. Életét nem tudták megmenteni és az öreg ember meghalt. A tegnapi tárgyaláson id. Lintia Livius dr. ügyvéd a védbeszédében az enyhítő körülmények figyelembe-
vételével enyhe büntetést kért. A törvényszék halált okozó súlyos testi sértés miatt Ardelean Ioant két évi fogházra ítélte. A vádlott és védője az íté-
ellen fellebbezést jelentett be.

7—8 fogásos vacsorán meglehetősen falánk módon be-
pótolja elszenvedett vesztését.

NÉPES CSALADUNK LEGTEKINTÉLYESEBB TAGJAI

A hajó utasai lassanként úgy érzik magukat, mintha egy nagy családnak volnának a tagjai. Az emberek különben könnyen barátkoznak itt. Akadnak ugyan itt is vadgesztenye lelkü emberek, akik kívül szúrósak, belül meg keserűek, mint az epe, de a legtöbb mégis csak kifogástalanul udvarias. Hatszáz tagu családuknak feje ki lehetne más, mint a kapitány. Kabátujja négy csikjáról, szivélyességéről és imponáló megjelenéséről ismerhető fel. Övé a legfőbb hatalom, minden szál az ő kezében fut össze. Engedélyt adhat úgy a kereszteséhez, mint a házasságkötéshez. A lázadókat vasra vereti és hűvösre téteti, különben a világ legelőzékenyebb embere.

Az uszó szálloda nagy családjának második főnöke az Oberstevard. Megnyerő modorában harmónikusan elegyül a könnyed természetesség és ünne-
pélyes méltóság a komoly szaktudással. Nagy emberismerettedi rendelkezik, diszkkrét, tapintatos, minden figyelemmel kísér és bármikor tud felvilágosítással szolgálni.

Másik tekintélyes személyiség a Zahlmeister, a hajó pénztárosa. Ő a mi devizaszakemberünk, magánbankárunk. Szivesen kezeli pénzünkét, de köl-
csönt senkinek sem ad.

nek, a másik pilótának készül. Mindekkettőnek étvá-
gya óriási. A legviharosabb napokon is rendületlenül kebeleznek be hatalmas ételmennyiségeket.

A fedélzeten ismerkedtem meg egy kanadai német földbirtokossal. Elmeséli, hogy milyen kalandos körülmények között járta be a világháború előtt a német gyarmatokat. Nem hagyhatom említés nélkül Arnoldot. Ki is az az Arnold? Mindenki ismeri. Félrehúztott száju, barna képi, fontoskodó legény. Ez az Arnold hóna alatt cipeli fényképező gépét. Mindent levezs, ami csak utjába esik. A naiv Arnoldot sokan ugratják és jóízűen mulatnak rajta, ha újból rábírták, hogy valami sületlen felvételt készítsen.

Utasaink közt magára vonja a figyelmet egy magyar nő. Sokat bosszankodunk extravagáns viselkedésén. Utóvégre ilyen nemzetközi társaságban az ember nemcsak saját személyét, hanem fáját is képviseli. Rikító ruhákban jár a könnyűvérű dézsanimfa, rikácsolva, kiabálva beszél, miatt hadonászik hosszu, széfalomkerék-szerű karjaival. Van itt még néhány kevésbé rokonszenves fehérnép. Nyugágyon pihenve vagy a szalónban pletykálnak. Ha kiapadna a téma, nem nagyon kell keresni, könnyen találunk ök szapulni valót. Ilyenkor a nyelvük olyan, mint a szűrő fullánk és a mardosó vitriol.

Gyakran találkozom egy ügyes egyetemistával. Roppant ragaszkodó természetű, nagyjátásaival azonban még Hári Jánost is árnyékba állítja.

sal, vagy shuffle boarddal szórakoznak. A gyermekek részére néha gyermekdelutánokat rendeznek. Cukorkát, ballonokat osztogatnak ki köztük. Sípjaikkal és papirtrombitáikkal olyan jerichói lármát csapnak, hogy az ember alig hallja a saját szavát. Egyesek könyveket böngésznek vagy a fürdőben le-
bicikolnak. Akadnak olyanok is, akik egyebet sem csinálnak, mint faldosnak, pihennek és emésztenek. Nem megvetendő azok száma, akik Morpheus karjaiba dőlnek. Mig ezek az igazak almat alusszák, a többiek a söntés előtt nyakalnak. Ott ülnek a háromlábú bársonyszékeken, mint Pithya jósmó a triposon és belefledkeznek a jótékony borgözbe. Nyelvük megoldódik, amifől böbeszedji jóslatokra és fontoskodó kijelentésekre ragadtatják magukat.

Nem volna teljes a kép, ha nem egészítenék ki a kedélyes tarka estékkel és a fiatalok föltűz-
vel. A hajó utasa eltávolodott a kontinentstől és ennek következtében felmentve érzi magát annak törvényeitől és terheitől. Eg és föld közötti határ-
talan vizeken lebeg, lába alatt nem érez biztos talajt, csoda-e, ha fantáziája merészebben szárnyal. Amor nyilai könnyen sebzik meg szívét. Aztán unalom, no meg az alkalom is megtalálja egymáshoz az utat.

Már egy hete vagyunk uton. Sirályok jelen-
meg a fávóban s egyszerre csak felkődik egy sze-
ke sáv: Long Island elmosódott partjai. Az utat feltöltölnak a fedélzetre és kiváncsian fűrész-
Újvilág titokzatos konturjait. Nemskórára egy-
gantikussabban, mind imponálóbban bontak-
ki a tömört, ólomszürke felegek mögöl az Új-
bábelortnyai: a felhőkarcolók. Eljutottunk Am-
kapujához, megérkeztünk Newyorkba.

Mit jelent a gyakorlatban az új árellenőrzési törvény

Felvilágosítás és magyarázat a maximálásról kibocsátott új törvényrendeletéről

Előző ismertetésünk befejezésül most az ár-felhajtás korlátozására bevezetett ármaximálás szabályait ismertetjük és azután a kihágások és vétségek főbb eseteit és ezek büntetéseit, megismételve és némileg kifejtve e lapnak ide vonatkozó első közléseit.

Maximálni lehet a miniszter által közszükségleti cikkül megjelölt áruk árát. A miniszter bármikor maximálhatja bizonyos áruk árát úgy a nagybani, mint a kicsinybani kereskedelem részére, belátása szerint meghatározott területre és időre. A polgármesternek a kicsinybani kereskedelem részére szabhatnak maximális árakat a miniszter által közszükségleti cikkül nyilvánított árukra, polgármesteri rendelet útján. Ugyancsak ők állapítják meg a tarifát a fuvarozásra, hotelekre, megszállóhelyekre, vendéglőkre, kocsmákra, a lakások bérére és a fürdőkre. Az éttermeknél és fogyasztási helyiségek-nél, a polgármesterek által luxushelyiségül megjelölt áruk kivételével, a használat maximálható és pedig harmadosztályú helyiségeknél 10%, másodosztályúknál 15% és elsőosztályúknál 20%-ban. Ennek a százaléknak a kiszámításánál figyelembe jövedő tételek: az áru ára, szállítási költség, az anyag feldolgozásának a költsége, valamint minden más különleges költség, ami az illető helyiség fentartásával és üzemben tartásával össze van kötve. A rendeletben meg kell szabni az időt, amelyre érvényes.

A SZEPTEMBER ELSEJEI ÁRAK IRÁNYADÓK

A polgármesterek ármegállapító rendeletei a nemzetgazdasági minisztérium jóváhagyása után lépnek hatályba, a miniszter azokon változtathat is. Közvetlenül, vagy kifüggesztés útján kell köztudomásra hozni a jóváhagyott rendeletet. A miniszter azonban a végrehajtásra vonatkozó rendeletével ezeket a megerősítéssel és megváltoztatásra vonatkozó jogait, valamint a kihágások megállapítására vonatkozó jegyzőkönyvek jóváhagyásának a jogát átruházhatja külön végzéssel a királyi kormányzókra. A polgármesterek a hónap minden tizedik napján jelentést kötelesek tenni a miniszternek a királyi kormányzó útján a helyi piac ellátásáról, az árkiról és azok változásairól és általában a népesség látogatásáról. Ha a maximált árak megváltoztatását tartják kívánatosnak, erre is előterjesztést tesznek e jelentésük kapcsán.

A maximált árak az 1939. szeptember 1-1 árak szerint állapítandók meg,

amennyiben a polgármester e törvénynek kihirdetésétől számított 15 napon belül alapítja azokat meg. Ezt a polgármesteri rendeletet azonban nem kell jóváhagyás végett a miniszterhez felterjeszteni, mert ezek az árak a törvény erejénél fogva már jóváhagyottaknak tekintendők.

MIT TEKINT A TÖRVÉNY KIHAGASNAK

a) az elsőrendű közszükségleti cikkekké nyilvánított áruk az ár jelzésének, illetve árjegyzék katalógizálás — kifüggesztésének elmulasztása és az árjegyzék aláírt másolatának be nem mutatása a polgármesteri hivatalnál, úgyszintén a tíz naponkénti jelentések elmulasztása;

b) nagykereskedőknél a raktárkészlet bejelentésére és számlák adására vonatkozó rendelkezések be nem tartása;

c) a maximált árak be nem tartása, illetve ennek kísérlete és a maximált tarifák áthágása;

d) a fogyasztó, aki a maximált áraknál nagyobb árat fizet, vagy nagyobb mennyiségű árut vásárol össze, mint amennyi az ő és családja normális szükséglete, kihágást követ el;

e) aki kereskedést folytat anélkül, hogy meg lenne az ezen törvényben, továbbá a kereskedőkre vonatkozó más törvényekben előírt formszerű feltételei, ha a cégén nincs kirvya a vezeték és keresztnéve a tulajdonosnak;

f) aki igazolatlan áremelést kísérelt meg, vagy hozott létre bármiféle kereskedelmi árucikkre néző, akár hamis híresztelések szándékos terjesztésével, akár egyéb ravasz fondorlatossággal, akár úgy hogy magasabb árakat ajánlott, mint amit az e addók kívántak;

g) akik összebeszélnek, vagy közmegegyezéssel elhatározzák, hogy az árak emelése végett nem adják el az árukat, vagy csak egy bizonyos ár elérése esetén, vagy pedig a maguk súlyával, vagy juttatásokkal, ígéretekkel, fenyegetésekkel, fondorlatos eszközökkel másokat, akiknek kereskedelmi célokra rendelt áruik vannak, rávesznek arra, hogy ne adják el az árut, vagy nem létező árat kérjenek érte;

h) akik túllépik a közszükségleti cikkek piaci árát, vagy a maximálásokat;

i) akik a vevőt megcsalják és szándékosan más árut adnak a megállapított helyett, vagy a mérlegelésnél és lemerésnél megkisebbitik;

j) akik hamis, vagy hamisított számlát használnak fel bármilyen célra, vagy árut hamisítanak,

Büntetések

Büntetések: az a. pont esetében 3—5000 lei, visszaesőkre a kétszerese és 1—15 napi elzárás; a b., f., i., j. és m. pontok esetében 10-50.000 lei, visszaesőkre a kétszerese és 1 hónaptól egy évig menő fogság; a c., g., h., l. és n. pontok esetében 30—100.000 lei és az árú eldobozása, visszaesőkre a pénzbüntetés kétszerese, az árú eldobozása és az üzlet lezárása 6 hónapig terjedhető időre; a d. pont esetében 500—3.000 lei, visszaesőkre 3.000—10.000 és az elvitt áruk eldobozása; az e. pont esetében 5—25.000 lei, visszaesőkre a kétszerese és 15 naptól 3 hónapig terjedő elzárás.

Ezeket a büntetéseken felül a nemzetgazdasági miniszter a b., c., f., g., h., j., l., m. és n. pontok esetében elrendelheti az üzlet helyiség lezárását 5—30 napi időre akkor is, ha nem visszaesérről van szó. Ahol a törvény elzárást is szab a visszaesőre, ott az elzárást feltétlenül ki kell szabni. Enyhítő körülményeket nem lehet figyelembe venni ennél az eljárásnál.

Büntetésnek kell tekinteni mindenkit, aki bármilyen eszközzel, mint közvetítő, vagy akármilyen más minőségben tudva részt vesz a büntetendő cselekmények előkészítésében, vagy végrehajtásában,

Ellenőrzés

Ellenőrzéssel megbízott közegek a következők: a vizsgáló bírák, járásbírák és a segédbírák, az ügyesség tagjai, a közigazgatási felügyelők, prefektusok, alprefektusok, pretorok (szolgabírák), primarok és helyettesek, egészségügyi felügyelők, községi, járási és kórházi orvosok, az ellenőrző bizottság állandó tagjai, a mezőgazdasági minisztérium felügyelői, a kereskedelmi kamarák titkárai, a rendőri felügyelők és alfelügyelők, chestorok, rendőrfőnökök, főnökbiztosok és olyan köztisztviselők, akiket a nemzetgazdasági minisztérium megbíz.

A cselekményekről a fentiek által felvett jegyzőkönyv 24 óra alatt felterjesztendő jóváhagyás végett a nemzetgazdasági minisztériumhoz, vagy ha ez átruházta hatáskörét, akkor a tartományi kormányhoz, ahol a tényállás leírását és minősítését, továbbá a bizonyítékokat és a súlyosító körülményeket tartalmazó jegyzőkönyvet vagy jóváhagyóját, vagy módosítottját és így lesz kiszabva az első fokú büntetés. Ha azonban a törvény elzárást is rendel, akkor az elkövetés helyének illetékes törvényszékhez kiildik az ügyet és ez ítélet első és utolsó fokon különleges sürzősséggel. A törvényszék ítélete ellen csak a Táblához menő folyamodásnak,

illetve hamisított árut tudva forgalomba helyeznek: l) akik a szabad verseny elnyomása végett a belpiacon áremelés céljából olyan áru és élelmiszer készletet halmoznak fel, amely meghaladja az a. pont rendelkezését, illetve az üzletük kihelyezés méreteit;

m) akik árukat megsemmisítenek, vagy elrejtenek igazolható indok nélkül, s akik megtagadják raktárkészletüknek, vagy bárhol levő árukészleteiknek normális mennyiségekben a vevők részére kiszolgáltatását;

n) nagybani kereskedők, ha az őket kötelező jelentéseket nem a valóságnak megfelelően nyújtják be

vagy a tetteseket tanáccsal látja el az elkövetésre vonatkozólag. A büntetés büntetése a fentiekben előírt büntetési tételek minimuma. Társaságok büntetése esetén az elítelt igazgatóság, vagy képviselő, vagy megbízott mellett maga a társaság is

5000—500.000 lei polgári pénzbírságra ítéltető és visszaesésnél ennek a kétszeresére, eltekintve az üzletnek 30 napig és visszaesésnél 6 hónapig terjedhető bezárásától, sőt a foglalkozás eltiltásától és az áruk eldobozásától.

Büntetések alkalmazása esetén a legsúlyosabban büntetendő cselekményre kiszabott maximum rovandó ki. Visszaesők azok, akik az előző elítélés jogerőre emelkedésétől számított 3 hónap alatt új cselekményt követnek el. Fizetésképtelenség esetén a pénzbüntetések a büntetőtörvény szerint elzárásra változtatnak át.

Az eljárás megindítására írásban és sajátkezű aláírással bárki feljelentést tehet az illetékes hatóságai közegeknél, akik büntetés terhe alatt kötelesek a tényállást kivizsgálni és ha a feljelentés alapos, az eljárást megindítani.

recursnak van helye a semmitőszékl eljárás szabályai szerint, ehhez azonban a kiszabott büntetés be kell fizetni és a nyugtát csatolni.

A miniszter, illetve a kormányzó büntető határozata ellen 10 napon belül fellebbezést lehet beadni a törvényszékhez, de ehhez is semmisség terhével csatolni kell a büntetés befizetéséről szóló nyugtát. A miniszter, illetve a kormányzó ajánlott levélben közli a határozatát tértivevényen, amely a fellebbezési idő meghatározásának az alapja.

Az eldobozott árukat a tőzsdén, vagy nyilvánosan a piacon kiárusítják, a romlandókat a kórházaknak, katonai egységeknek, vagy a köztisztviselők egyesületeinek adják el. A befolyt pénz felét az eljárás költség levonásával a tulajdonos kapja, másik felét a pénzügyminisztérium. A nem romlandó árukat csak a büntető határozat jogerőre emelkedése után lehet eladni.

Ugy a nemzetgazdasági minisztérium mellett, mint a kormányzóságok mellett spekuláció bizottság működik, amely a szükséges intézkedésekre javaslatokat terjeszt elő.

Ezek a törvény legfontosabb rendelkezései, amelyekkel kereskedőknek és nem kereskedőknek egyformán számolniuk kell.

Szélhámós fiatalalemberek társasága hamis gyűjtőivekkel fosztogatja a közönséget

Közölték tegnap, hogy a Déli Hírlap nevében ismeretlen szélhámós gyűjtőivel hálal és állítogab a józseffalvai tűzkárosultak részére kisebb-nagyobb összegeket szedő össze. Ez a szélhámós nyilván nem egyedül végzi bűnös útját, mert fiabban arról értesülünk, hogy

a bánsági Magyar Népközösség nevében ugyancsak gyűjtőivel járják az üzleteket

és szintén Józseffalvára való hivatkozással gyűjtenek. Tegnap ugyanis megjelent egy kerékpáros fiatalalember Kecskeméty Sándor, belvárosi ismert látványos üzletében és a Magyar Népközösség állítólagos ívével akart gyűjteni. Az üzletben gyors

Tilos minden fűntetés a magyarországi mozikban

Budapestről jelenti tudósítónk: A belügyminiszter megtiltotta a mozgófénykép színházakban, az aktuális eseményekkel kapcsolatban a rokonszeny és ellenszenv tüntetéseket. A mozi tulajdonosok kötelesek erre feltűnően elhelyezett falragaszokon figyelmeztetni a közönséget. Aki az aktuális eseményeknél tüntet, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással büntetik.

volt a fiatalalember viselkedése, mire telefonon érdeklődtek a népközösség irodájában, ahonnan azt a határozott választ kapták, hogy a bánsági Magyar Népközösség ívet senkinek nem adott magánygyűjtés céljára és ha valaki ilyen gyűjtőivel jelentkezik, az szélhámós és ártalmatlan kell tenni. A telefonbeszélgetés alatt azonban a gyűjtőtörtérszást sejtett, megérte, hogy leleplezték, mert hirtelen azt mondta, hogy a biciklin valami igazítani valója van, majd

kisietett az üzletből, az ívet otthagya, felkapott az ívet előtt álló kerékpárra és elvágtatott.

A Magyar Népközösség ma megteszi írásban a feljelentést a rendőrségen az ismeretlen szélhámós ellen. Alapos az a feltevés, hogy itt szélhámósra hajlamos fiatalalemberek társaságáról van szó, akik különböző címenek járják a lakásokat és üzleteket és a bizonytalan emberektől hamis gyűjtőivek segítségével csalnak ki pénzt. Az Erzsébetvárosban egy ismert iparos állítólagos aláírásával próbált szélhámósodni, máshol pedig kegyeszek kínálásával gondolkodni pénzhez jutni. A rendőrség nyomozása bizonyára rövidesen leleplezi a veszedelmes társaságot.

= KÖZGAZDASÁG =

Két százalék lesz a városi lakbérleti illeték

A városi lakbérleti és tüztöltői illetéket a jövőben a szerződés illetve kézesékek fizetik be. — A folyó pénzügyi évről október 11-ig kell az illetéket a városnál befizetni. Megjelent a községi adók átvitelezéséről szóló törvény

A Monitorul Oficialban megjelent a községi adók és illetékek átvitelezéséről szóló rendelet-törvény, amely szerint az 1938-1939. évi adókat kell fizetni az 1939-1940. pénzügyi évben is. A közgazdasági törvény 182 és 183 szakaszától eltérően kivételesen alkalmazatik a folyó pénzügyi évről az adók átvitelezése és az a következő városi adókat érinti: a kereskedelmi és iparvállalatokra, a cégtáblákra, a szolgazemélyekre, a mechanikus, vagy állati erővel vontatott járművekre, a fűrészgépekre és mérlegdíjakra vonatkozó adókat. Átvitelezésre kerülnek az 1938-1939. évi adókat bevezetett adók és ezekkel szemben sem a város, sem az adózó fellebbezéssel nem élhet. Ezen szabálytól csak akkor van eltérés, ha az adózó valótlán vallomást tett, a kivételőbizottság téves adatok alapján dolgozott, vagy az adófizető nem tett vallomást.

Az adófizetőnek jogában áll 1939. október 11-ig vallomást tenni és kérni, hogy állapítsák meg pontosan adóját. Akik ilyen vallomást tesznek, bírság alá nem esnek. Nem vitelhető át: a kutyaadó, az 1 ezrelékes tüztöltéségi adó és a két százalékos lakbérleti illeték. (Tehát nem öt, hanem két százalékos illetékről van szó a rendelet törvény szerint.)

A két százalékos lakbérleti és 1 ezrelékes tüztöltéségi illeték a jövőben a lakbérleti szerződések illetve kézeséssel egyidőben az állami pénzügyigazgatósági pénztárnál fizetendő, amely az így beszédett

összegeket a városnak adja át éppen úgy, mint az adicónális adó megfelelő összegét. Tehát a város külön kivételt nem eszközöl. Azok az adófizetők, akik ezévből még nem fizették a városnak járó lakbérleti illetéket, október 11-ig a községi (városi) adóhivatalnak tartoznak a 2 százalékos községi lakbérleti illeték és az 1 ezrelékes tüztöltői illetéket befizetni. Minden egyéb városi illeték az eddigi rend szerint fizetendő a városi adóhivatalnak.

Városi két százalékos lakbérleti illetéket nem tartoznak fizetni azok a kereskedelmi és iparvállalatok, valamint telektulajdonosok, akik ilyen minőségük után külön meg lettek a várostól adóztatva. Ha egy ingatlanban lakás is van és kereskedelmi és iparvállalat, akkor a befizetés arányosan történik.

Minden községi adóhivatal mellett repülőbizottság létesül, amely meggyőződik az adófizetők vallomásának valódiságáról. A bizottságnak jogában áll a lakbérleti és tüztöltői illetéket nyomban beszedni, amennyiben a vallomás a való helyzetnek nem felel meg. Ezen illetékek megfizetésének megtagadása kihágás képez és a pénzügyi eljárás egyesítéséről szóló törvény alapján fogják az összeget behajtani.

A városi lakbérleti és a tüztöltői illeték a bérlet terhére, de a háztulajdonos felelős annak megfizetéséért, ha nem illetékeztette a lakbérleti szerződést a pénzügyigazgatóságnál.

A szántás és fogasboronálás gyakorlati kivitele

Mint minden szakmában, a mezőgazdaságban is a kellően gondozott és jó karban tartott munkaeszközök teszik az embert mesterre. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy a legjobb szerszámmal is a hanyag mester, illetve gazda rossz munkát végez.

A jó gazda a szántási munkákat befejeztével, ekéjét nem állítja piszkosan-sárosan az udvarra, hogy elrozsdásodjon, hanem azt szépen megtisztítja, rendbehozza, beolajozza és védett helyre teszi. Az így kezelt eke kormánylemeze tükörsíma, rozsdamentes marad s a leszelt barázda könnyen csúszik rajta. Az ekevas és csoroszllya is mindig éles legyen, hogy amikor ekénket munkára elővesszük, az készen álljon.

Az olyan ekével, amelynek kerékagya, tengelye ki van kopva, kenetlen s annak minden része lötyög, jó munkát nem végezhetünk, magunkat és állatainkat fárasztjuk csak vele.

A haladó gazda, aki sulyt helyez ekéje jókarbantartására, a szántás előtt ekéjét minden bajlódás nélkül beállíthatja és a taligavánkost, vezért is könnyen összeigazíthatja. Munkaközben gyakrabban megvizsgáljuk ekénket nem lazult-e meg valami rajta. Az ilyen eke biztosan jár anélkül, hogy mélyebb seántásnál az eke szarvát kellene fognunk.

Tudjuk, hogy a szántás célja a felszántott talaj porhanyítása, hogy a levegő, napfény, nedvesség befogására, a fagy porhanyító hatására hozzáférhetőbb állapotba hozzuk. Nedvesen, vagy túl szárazon felszántott föld, különösen, ha az között

talaj, annyira összeállott, vagy rögzös szántást hagy maga után, hogy abba a masszába a talajbaktériumok életműködését szabályozó nedvesség, meleg levegő nem juthat be. Tehát az ilyen szántás semmit sem ér, mert a talajbaktériumok életműködési feltételeiktől megfosztottuk; különösen, ha tavasszal szántunk ilyen körülmények között, vetésünk sok esetben a bevetett magot is alig hozza meg.

A szántás műveletének kivitelében is kell lenni terv- és célszerűségnek. Ott, ahol a föld terjedelme széltében-hosszában megengedi a szántást, a talaj jobb keverése céljából ne szántunk állandóan egy irányban, hanem évről-évre változtatjuk keresztirányúval a szántás irányát. Viszont, ha a keskeny föld miatt keresztirányú szántást nem hajthatunk végre, szántunk szét és össze; vetés előtt mindig össze. Ügyeljünk arra, ha több ekét járattunk, egyforma mélyen járjon minden eke.

A lehetőséghez mérten a fogasolás műveletét is a szántás irányára merőlegesen hajtjuk végre a megpirkadt szántáson. Hasonlóképpen járunk el a növények megtrikálása esetében is. Csupán a növények ápolását célzó fogasolásnál fogasolunk a vetett sorok irányában, ha lehet természetesen. Minél gyorsabban halad a fogasborona annál jobb munkát végezhetünk vele.

A fogasborona rendben tartásánál ügyeljünk arra, hogy a fogak ne hiányozzanak belőle és ha meglazultak, hozzuk helyre és hegyesek legyenek.

Meggyessy István.

Maximálták a rizs árát

A város vezetősége az utóbbi időben azt tapasztalta, hogy a rizs ára hirtelen minden indokolás nélkül magasra szökött. Miután a törvény megadja a jogot a városnak, hogy a közszükségleti cikkek árát a fogyasztó közönség érdekeinek figyelembe vételével hivatalosan megállapítsa, a főpolgármesteri hivatal a rizs árát is maximálta. Ennek alapján a rizs kilónkénti ára Temesvár város területén az áru minősége szerint 28 és 38 lei között mozoghat. Míndazonkát, akik ezt az árat nem tartják be, a spekulatív törvény értelmében 30.000 leiig terjedő büntetést is sújtják. A rizst a megállapított áron felül sem eladni, sem pedig vásárolni nem szabad. A kereskedők kötelesek üzleteikben a rizs maximális árát látható helyen kifüggeszteni. A polgármesteri hivatal felszólítja a közönséget, hogy abban az esetben, ha bárhol is a meghatározottnál magasabb árt kérnek a rizsért, arról azonnal jelentést tegyen.

— Az orosz állambank forgalma 8300 milliárd rubel volt az 1938. évben. A szovjet állambank hosszú idő óta most tette közzé első kimutatását. Eszerint a szovjet állambank forgalma 8300 milliárd rubel volt 1938-ban. A szovjet gazdasági élet az állambanknak összesen 44,9 milliárd rubel-t tartozott ez év január 1-én, amiből a kereskedelem 4331 millió, a fogyasztási szövetkezetek 6106 millió, egyéb kereskedelmi szervezetek 549 millió, a nehézipar 3659 millió, a gépipar 1156 millió, a többi iparágak 7750 millió, az élelmiszeripar pedig 9150 millió rubel hitelt élvezett.

— Kinevezték a központi spekulatív bizottságot. Az új spekulatív törvény szerint központi bizottság alakult az árak hullámlásának ellenőrzésére. A nemzetgazdasági miniszter a bizottságot a következőkből alakította meg: Ing. N. Missir elnök, minisztériumi vezértitkár, D. Negel kereskedelmi kamarai elnök, Gh. Niculescu erodes a fővárosi árelenőrző szolgálatának igazgatója, Ing. Seibulescu iparfejlesztési igazgató, Eugen Callos ügyvéd miniszteri tanácsos, Aurel Pavel statisztikahivatali vezérfelügyelő, I. Vlăter vezérfelügyelő, Ion Roceric titkár.

(=) Ellentéződött az ómolodvai kikötőmunkások ügye. Jelentettük, hogy Ómolodván százharminckét kikötői rakodómunkás béremelést követelt és mert azt nem kapta meg, beszűntette a munkát. Hanes Traian munkügyi felügyelő közvetítő tárgyalásainak folyamánaképpen a munkások szakszervezetének közölte a munkaadókkal a béremelési követelést. A munkások tíz százalékos béremelést kaptak és új megkezdte a munkát.

— Új törvények. Az utóbbi napokban több fontos gazdasági jellegű törvényt jelent meg a hivatalos lapban, amelynek tartalmát már ismertettük. A szeptember 17-iki Monitorul Oficial hozza a földdel való devizakereskedelem szabályozásáról szóló rendelettervezet, valamint az üzletkedés megfékezéséről és elnyomásáról szóló rendelettervezet. A Monitorul Oficial szeptember 18-iki száma közzé teszi a mezőgazdasági mozgósításról, továbbá a tényleges és behívott katonák lakbérleti szerződésén meghosszabbításáról szóló rendelettervezeteket.

— A hánsági gabonapiac helyzete továbbra is csendes. A piaci árak a következők: Búza 75 lei, 430 lei, tengeri 430 lei, korpa 320 lei, új zab 3 lei, muharmag 400 lei, tökmag 950 lei, káposztace 820 lei, lencse 600-700 lei, új takarmányár 350 lei, tavaszi árpa 430 lei, lóheremag 210-220 lei, lucernamag 300 lei százkilónként.

Rádió

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 21.

Bucuresti. 7: Hanglemezek, torna, háztartási egészségügyi tanácsok. 12:00: Időjelzés. 12:05: Déli hangverseny. 13: Időjelzés, sportközlemények. 13:05: A hangverseny folytatása. 13:35: rádió szalonzenekara játszik. 14: Látványosságok. 14:10: Hírek. 14:30: A hangverseny folytatása. 15:10: Időszerű közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19:02: Időszerű kulturális közlemények. 19:17: Hanglemezek. 19:56: Chopin lemezek. 20:05: Előadás. 20:20: Énekhangverseny. 20:40: Beethoven lemezek. 22: Hírek, sporteredmények. 22:25: A hanglemez-műsor folytatása. 22:40: Táncczene. 23: Hírek. 23:15: Hanglemezek. 23:45: Hírek francia és angol nyelven.

Budapest I. (Állandó műsorok hétköznapokon). 7:45: Torna, hírek, közlemények, hanglemezek után a térd. 11: Hírek. 1: Harangszó. 13:40: Hírek. 14:20: Időjelzés, időjárásjelentés. 15:30: Hírek. 16: Piaci árak, élelmiszerárak. 17:45: Időjelzés, időjárásjelentés. 20:15: Hírek. 22:40: Hírek, időjárásjelentés. 23:40: Hírek idegen nyelveken. 1:05: Hírek.

Budapest I. 11:20: Felolvasás. 11:45: Felolvasás. 13:10: Hegedűhangverseny zongorakísérettel. 14: A Rádió Szalonzenekara. 17:15: Háztartási tanácsadó. 18:15: Polgár Tibor kéténgorás jazz műsora. 18:30: Magyar-orosz félóra. 19: Cigányzene. 20: Kertészeti időszerű tanácsadó. 20:25: Repsihi: A madarak (Gluccelli). Hanglemezekről. 20:45: Népek csatája. Előadás. 21:15: Operett-részletek. 23: Hangverseny. 24:05: Cigányzene.

Budapest II. 19:30: Angol nyelvtanítás. 20: Giga-filmadok hanglemezekről. 21: Hírek. 21:20: Bolívia határán. Utóirat. 21:50: Hangverseny. 22:15: Táncczene. 23: Időjárásjelentés.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 22.

Bucuresti. 7: Hanglemezek, torna, háztartási egészségügyi tanácsok. 12: Időjelzés. 12:03: Déli hangverseny. 13:00: Időjelzés, sportközlemények. 13:05: A hangverseny folytatása. 13:30: A rádió zenekara játszik. 14: Látványosságok. 14:10: Hírek. 14:30: A hangverseny folytatása. 15:10: Időszerű közlemények. 19:00: Időjelzés, időjárásjelentés. 19:02: Román zene hanglemezekről. 19:20: Ének hangverseny. 19:40: Iorga tanár előadása. 20: Zongorahangverseny. 20:25: Operaelőadás. Faust. 21:15: Sporteredmények. 22:05: Hírek. 22:25: Hírek. 23:45: Hírek francia, német és olasz nyelven.

Budapest I. 11:20: Felolvasás. 11:45: Felolvasás. 13:10: Cigányzene. 14:30: Táncczene. 17:15: A mazzuri csata. Felolvasás. 18:40: Hanglemezek. 19: Sportközlemények. 19:15: A Rádió Szalonzenekara. 20:25: Boldog szerelmek. Előadás. 21:10: Modern magyar muzsika. 22: Kültügyi negyedóra. 22:15: Táncczene. 23: Dohányi Ernő zongorázik. 24: Cigányzene.

Budapest II. 20: Gyórsiró tanfolyam. 20:25: Mozart-művek hanglemezekről. 21: Hírek. 21:20: Szűgyi Kálmán énekel, zongorakísérettel. 21:40: Előadás. 22:10: Budapesti Hangverseny Zenekara. 22:45: Időjárásjelentés.

SPORTSEMÉNYEK

Sportérdekességek a világ minden tájáról

Helyenként csapadék... A finn olimpiai rendezőbizottság nagy gondot fordít arra, hogy megnyugtassa az idegeneket: Helsinkin éghajlata jó. Most például kimutatást közölnek arról, hogy egy évvel az olimpia előtt kitűnő időjárás kedvezett Finnországban. A hőmérséklet egyszer sem haladta meg a 25 Celsius fokot, általában 22 C. volt. Csak július 23-án volt igazi nagy eső, akkor 43.1 mm-es csapadékot mértek.

Bojcsenkónak mindegy. Megint Párisban tartózkodik Bojcsenkó, az oroszok ismert úszója. Bojcsenkó volt az, aki a pillangózásra felhívta a figyelmet. De olyan fantasztikusan jó eredményeket ért el Párisban, hogy egyrészt senki sem akart kiállni ellene mellúszásban, másrészt a francia úszószövetség által jelölt bizottság „vizsgálta” meg Bojcsenkó stílusát. A megállapítás ez volt:

„Bojcsenkó pillangózása tulajdonképpen rosszul sikerült gyorsúszás.”

Most Bojcsenkó Amerikába, akar szerződni, mert hallott valami „úszócirkuszról”. A párisi újságírók megkérdezték tőle:

— Mi a véleménye arról, hogy a nemzetközi úszószövetség meg akarja szüntetni a pillangózást?

Az orosz úszó ezt válaszolta:

— Nekem aztán már mindegy... Engem amúgy sem engednek indulni versenyeken. Pedig inkább örülhetnék, hogy gyorsabb lett a már unalomba fulladó mellúszás. Mert a pillangózás mellúszás!

Súlyos büntetés. Amerikában az öklívív-mérkőzések rendezői hihetetlen hívrést szoktak csapni a nagyobb box-események előtt. Most legutóbb még a newyorki szövetség is megelégette ezt. Eddie Mead, Armstrong „igazgatója” az Ambers-Armstrong mérkőzés előtt azt közölte az újságírókkal, hogy Armstrongot elrabolták, súlyos válságdíjat kérnek érte, stb.

Mead hamis hírvetés miatt egy évig nem működhet.

Hatásos győzelmű. Az amerikai úszósport új, nagy reményű Nancy Merki 13 éves kislány. A 400 m-es gyorsúszásban 5:29.6-tal, 800 méteren pedig 11:19.9-cel győzött. A kislányt megkérdezték, hogyan lett belőle úszó.

— Négyéves koromban gyermekparalízisem estem keresztül, — mondta. — Jobblábam megbénult.

A Venus ebben az évben is meg akarja nyerni a bajnokságot

A fővárosi lapok nagy cikkeket számlálnak be a Venus vasárnapi nagy játékról. Különösen a fedezetsor játékosát kiválóan. Juhász a csapat tengelye máris válogatott formában van — írják a fővárosi lapok.

A román bajnokcsapat nagyon készül a vasárnapi Victoria elleni bajnoki mérkőzésre. A csapat János edző vezetésével holnap délután speciális edzést tart, amely után összeállítják a Kolozsvárra utazó különítményt. A csapat tagjai kijelentették, hogy ebben az évben is meg akarják nyerni a bajnokságot.

Sporthírek mindenfelől

Angol edző ajánlkozott a Rapid FC-hez. A fővárosi vasutascsapat Angliából szeretne edzőt szerződtetni, ezért már több ízben érdeklődött Angliában, ahonnan most érkezett válasz. Közölték a Rapid vezetőségével, hogy Weisz Emanuel angol edző elvállalja a román csapat előkészítését. Weisz éven keresztül az SK Bratislava csapatát készítette elő. A bucarestii csapat vezetősége még nem választ, hogy elfogadják-e vagy sem az angol edzőt.

Zombory a Vulturii edzője. Zombory a román válogatott sok éven át volt kapusa és a Ripensia játékosja jelenleg Lugoson tartózkodik ahol a Vulturii együttessel készül elő.

Az orvosok azt javasolták, próbálják úszni. Elég jó gyógymód volt...

Az olimpiai lovak iskolázása. A finn olimpiai rendezőbizottság közli, hogy megérkeztek Finnországba az olimpiai versenyekre Angliában vásárolt lovak. Ezeket (97-et) Lappeenranta, a finn lovaság egyik állomáshelyére viszik iskolázni. Rönnquist főhadnagy vezetésével történik az iskolázás.

Budge amatőr akar lenni. Ugy látszik, végérvényesen vége azoknak az időknak, amelyekben óriási bevételek voltak az amerikai profiverenyeken. Donald Budge az egyik newyorki lapban nyilatkozott:

— Komolyan foglalkozom azzal a gondolattal, hogy abbahagyom a profiteniszest. Amint sikerült jól elhelyezkednem, visszaamatőrösíttetem magam.

Kijelölték a nemzeti bajnokság játékvezetőit. A központi bizottság kijelölte a vasárnapi nemzeti bajnoki és Román Kupa mérkőzések játékvezetőit. A Temevároti lebonyolításra kerülő TMAC — AMTE nemzeti bajnoki mérkőzés játékvezetője Ceaureanu lesz. Bucurestiben: Unirea Tricolor — Kárpát FC, bír. Kroner P. Galatiban: Gloria CFR — Ripensia, bír. Petre Vasile. Kolozsvárott: Victoria — Venus, bír. Ionescu Tope. Resicán: UDR — Rapid FC, bír. Moraru Teofil. Az aradi játékvezetők közül Husztig Ferenc Resicán a RMSE — Kínizsi Román Kupa mérkőzését vezeti.

Steinbach lesz a labdarugóiskola helyettes előadója. A temesvári Steinbach abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a közeljövőben megnyitandó labdarugóiskolában Virgil Economu mellett a helyettes előadói tisztséget fogja betölteni.

A nemzeti bajnokság góllövő listája. A vasárnapi eredmények alapján a nemzeti bajnokság góllövő listáján Baráthy és Nacu vezetnek 3—3 góllal. Két gólosok: Auer, Bodola, Reiter, Sony Niculescu, Marksteiner, Bogdan, Cucula, Zsizsik, Lukács, Marinescu, Iordache. Egy gólosok: Remus, Dumitrescu, Constantinescu, Drăgan, Mioc, Zsifkovits, Simatoc, Capusan, Szőke, Perneky, Zsizsik II., Moldoveanu, Carjan, Pancev, Mihailescu, Ene, Carciog, König, Dobay, Haas, Micu, Sijac.

Wetzer Rudy a Gloria CFR edzője. A galatiai csapat vezetőjének meghívására Wetzer Galatiba utazott, ahol átvette az újonc A osztályos csapat edzését. A galatiai szeretnek végérvényesen leszerződtenni a kiváló edzőt, nem valószínű azonban, hogy Wetzer lemond a bucarestii alkalmaztatásáról.

A DZSUNGEL

TITKA

A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Irtá: K. D.

Azután Lilyan megfogta két kezével a férfi karjait és bocsánatkérőleg szorította meg őket. A hangjából mérhetetlen hála és melegség áradt feléje.

— Bocsássa meg kérem, bocsássa meg azt, amit az előbb mondtam... Pedig nem is tudom, miért mondtam... hisz... amikor csak láttam, amikor találkoztunk, mindig éreztem, hogy ön végtelenül jó ember és mindig öntől reméltem, hogy egyszer mellettem lesz és segítséget hoz... de talán éppen ezért is fáj nekem és hatott rám, hogy az első szava csak az volt, mint a többinek... miért, mondta ezt?...

Omár egyik karja bágyadtan ereszkedett le, tekintete kikapcsolódott az övéből és a földre siklott: — Azért mondtam, mert így van... Szeretem magam...

A komoly, rokonszenves férfiarcáról őszinteség sugárzott. Jól látta ezt Lilyan — és mégis. Hogy lehet az, hogy mondhat ilyet, — gondolta — amikor most beszél vele először? Egyszer-kétszer látta csak azelőtt. Vagy lehetséges az: valakit első pillántra megszeretni? És van olyan büszkeségét félteteni tudó, hogy szeret, pedig tudhatná, hogy őt nem szeretik. Pedig nagyon büszkének látszik... Vagy tényleg olyan nagyon szereti őt, hogy még ezzel sem törődik?...

A férfi most ismét felkapta a fejét, ráemele tekintetét és így folytatta:

— Már amikor először találkoztunk, amikor először megláttam, éreztem, maga az egyedüli nő, akinek jelentősége lehet, aki számítani fog életemben...

— Az egyedüli nő?... Maga beszél így, egy indiai?...

Omár kissé elmosolyodott, azután így válaszolt: — Ember az ember. Sok európai szeretne háremet tartani és éppen így van indiai is, akinek csak egy asszony tetszik... Vagy azt hiszi, amiért valaki indiai, nincsen szíve, nincsen lelke?... Nem

24

tud igazán és nem tud csak egyet, egyetlen egyet szeretni? De hagyjuk ezt... Egyszer talán meg fogja érteni és érezni fog mindent. Addig csak egyre kérem: Ne gondoljon mindezekre, hanem tekintsen jóbarátjának, vagy akár bátyjának és legyen feltétlen bizalommal hozzám, mert nemcsak akarok, hanem boldog vagyok, hogy segítségére lehetek.

Annál melegség és biztató erő volt szeretettel átszótt férfias szavaiban, hogy Lilyan könnyebbéget érzett a lelkében, ujjongó gondtalan örömet a szíve körül és szemei is ragyogtak, mint a jövőbe világító lobogó fátyla, a reménység hirtelen föllángolt, gyönyörtűsége, káprázatos lobogása.

— Hát igazán segíteni akar rajtam?...

— Minden áron és minden eszközzel, már amennyire módomban van, — felelt Omár nyugodtan és Lilyan rögtön megnyugodott, kapva-kapott ajánlaton, sietve világoztotta fel helyzetéről.

— Tudja ugyebár, hogy akaratom ellenére vagyok itt, hogy fogva tartanak?... Egyelőre csak egyre kérem, egyet kell megtennie, de a legsürgősebben. Tudósítania kell házzátartozóimat, hol és milyen körülmények között vagyok itt, mert...

Omár a fejét rázva, szakította félbe.

— Pedig éppen ez az, amit nem akarok, amit nem lehet és amit nem szabad megtennem...

A leány először csodálkozva nézett rá, azután elkomolyodott és haragos lett. Hát csak üres ígéret, számítás volt a férfi részéről minden? Azt mondta a segítségére lesz? Még ennyit, ezt a legkisebbet és ezt a legkönnyebbet sem akarja megtenni? Tehát csak hitegette, minden csak vigasztalás és hazugság volt? Hangja remegett a felindulástól:

— Nem teheti meg? És miért nem? Ön azt állítja, segíteni akar rajtam és még ennyit sem tehet meg? Ennyit sem akar megtenni?...

— Nem akarom?... Nem tehetem!...

Ajkait egymásba harapva hajtotta le fejét. Bántotta, hogy az első kérésnél, az első kísérletnél, az első tervnél nemet kell mondania és így rácafolnia saját magára, de igyekezett uralkodnia magán és csendesen fejezte be:

— Nem tehetem az apám miatt... Nem lehet, szabad elárulnom őt, ez pedig árulás lenne...

— Az apja miatt?...

— Igen az apám miatt... Az öreg radzsa ugyanis az én apám...

— Az ön apja?...

Lilyan válsággal megdöbbenve nézett rá, hogy az elmosolyodott.

— De azért nem kell úgy megrémülnie és annyit megvetéssel reám tekinteni. Nehogy azt gondolja, hogy amiért fia vagyok, mindenben egyetért velem... Ellenkezőleg, nagyon gyakran rosszszólom eljárását és életfelfogását... De talán mégis megérti, hogy azt, amire maga kért, reá való tekintettel meg nem tehetem. Mert talán nemcsak az volna eljárásom eredménye, hogy maga megszabadulna, hanem olyan következményei támadhatnának a dolognak, amelyek súlyosan érintenék nemcsak apámat, hanem alattvalóit is. Ezt pedig nem tehetem... de...

— De?...

— De talán segítségére lehetek más úton és más oldalon... Természetesen én is úgy gondolom és azt akarom, bármennyire fáj maga a gondolat is, hogy innen mindenesetre és a legrövidebb időn belül elmeneküljön. Csak azt nem tudom még és azt kell fontolóra venni, hogy intézzem ezt, milyen utat válasszak ennek keresztülvételére...

— És megtenné?... És csakugyan megtenné ezt, akar ebben segítségemre lenni?...

A leány szavaiban könnyes reménység rezgett. Lázás örömmel figyelte a férfi további szavait:

— Igen! Ebben akarok a segítségére lenni. És ha nem hamarkodjuk el a dolgot, ha maga türelmesen bevárja a megfelelő időt, akkor sikerülni is fog...

— Oh Isteneim! El sem tudom hinni... már el sem tudom képzelni... Ez igaz? Hát igaz?

— Igaz! Igazabb és komolyabb, semmint gondolja... hiszen... olyan nagyon, olyan végtelenül szeretem!...

Szemük úgy ragyogott, mint a nyári éjszaka káprázatos csillagfénye és olyan nyugtalanul világitott, mint a sötét horizonton vibráló hajnalcsillag.

Az éjszaka hallgatott, még a fák sem bólogattak egymásnak, a lombok is elbóbiskoltak, az évszázados parkban csak a csend zsongott és messziről a kastély felől hallatszottak néha az őrtálló katonák egyhangú egyenletes lépteit.

(Folytatjuk)

LEGUJABB

Anglia elismeri a Szovjet által befejezett tényt

Moszkvából jelentik: Hír szerint a moszkvai francia ügyvivő szerdán kihallgatást kért Molotov külügyi népbiztostól. Ugy tudják, hogy az ügyvivő francia jegyzéket szándékozik átadni, amelyben a francia kormány közelebbi tájékoztatást kér a szovjetkormánytól az orosz hadsereg lengyelországi előnyomulása felől.

Londonból jelentik: A Times diplomáciai szerkesztője szerint az angol kormány az orosz beavatkozással létrejött befejezett tény el nem ismerésére fog szorítkozni. Anglia magatartását azzal indokolja, hogy a lengyel kormány a lengyel terület átadása előtt nem kérte Románia és Anglia támogatását. (Dunaposta.)

Toulouseban telepedik le a lengyel kormány

Párisból jelentik: A lengyel kormány minden valószínűség szerint Toulouseban telepedik le és ide teszik át székhelyüket a kormány mellett akreditált nagykövetek is. A francia kormány ezzel területenkívüli jogokat biztosított a lengyel kormánynak a franciaországi tartózkodása idejére és így a lengyel kormány tovább folytatja működését a francia területen is.

Hivatalosan közlik, hogy a pénzügyminisztérium 600 millió frankos kölcsönt bocsát a lengyel kormány rendelkezésére.

A Szovjet nem szállit Angliának petróleumot

Londonból jelentik: Szovjet-Oroszország bejelentette az Angliába és az angol gyarmatokra irányuló olajszállítást. Bakuból most kellett volna elindulnia egy nagyobb olajszállítványnak

Alexandria felé, azonban a moszkvai kormány táviratilag félította a hajók indulását. (Dunaposta.)

Elpusztult a varsói királyi palota

Varsó védői üzenetet küldtek Angliának

Londonból jelentik a Rador: Kedden este a brit rádió közölte Nagy-Britannia üzenetét Varsó város hősi védői számára. Anglia esodolatának ad kifejezést azért a vitéségért, amelyet tanúsítanak. Felkérték a varsói rádióállomást, hogy lehetőleg még az éjszaka válaszoljon. Rövid idő múlva a Varsó II. rádióállomás válaszolt és közölte, hogy

vasárnap este 7 órától szakadatlanul bombázták Varsót és a Szent János székesegyház kigyulladt.

A királyi palotát is elpusztították a németek bombái. Itt felbeesülhetetlen értékű műkincs pusztult el.

Varsó II. hullámhosszán felolvasták a varsói polgármester választ az angol nemzet üzenetére. Hálás köszönetet mondott a biztatásért és az elismerő szavakért. Majd utalt válaszában a polgármester a varsóiak kétségbeesett helyzetére és azt a kérdést intézte Angliához, hogy mikor nyújt az angol állam olyan segítséget, amely végre megszabadítja őket a jelenlegi helyzetből.

A VILÁG

A LEIPZIG környékén végzett ásatási munkálatok során érdekes leletre bukkantak az ott dolgozó munkások. Az egyik munkás nagy vasládát talált a föld mélyében, amely telve volt a 12, 16. és 17. századból való arany- és ezüstművekkel. Több mint 100 darab az érmék közül Gusztáv Adolmár képét viseli. A pénzekkel feltárat valószínűleg még a 30 éves háború idején ásták el és tulajdonosa esetét anélkül, hogy bárkivel is közölhette volna a kirácsi-láda rejtékelyét.

ALEXANDER GRANOVSKY, a minnesotai egyetem tanára szerint a nők kedvenc színe a vörös, a férfiaké a kék. A rovarok és férgek nagyrészt színek ugyancsak a kék a kedvenc színe.

A GIESSENI egyetemi klinika közlése szerint Schwemmler Ernő dr. orvos szenzációs eredményt ért el a A vitaminnal való kísérletezése során. Schwemmler azoknál a pácienseknél, akik betegeskedtek hajhullással szenvedtek, az A vitaminnal kísérletezett és már 8 nap múlva határozott javulás állapíthatott meg. Hosszabb kezelés után a hajhullás véglegesen megszűnt és erősen kopaszodó egyéneknek negyedévi kezelés után már erőteljes hajnövekedést okozott az A vitaminnal való kezelés.

A MANCHESTER Guardian-ben olvassuk: Betty anyja a szemrehányás szokott módjával próbálkozik.

Tudod, Betty, — magyarázta a minap — mikor én kislány voltam, mindig azt kellett tennem, amit anyám mondott, s mikor nagymama kislány volt, ő neki is mindig azt kellett tennie, amit a anyja parancsolt.

— Hm, — mondta Betty — vajjon ki kezdte el ezt a buta játékot?

TOKIÓ azzal a rekorddal dicsekedhet, hogy sehol a világon nem vesztenek el annyit pénz és egyéb értéket, mint ott. A japán főváros rendőrségének jelentése szerint ennek az évnak egyetlen hónapjában 5534 ember jelentette be, hogy pénzt elveszített; a bejelentett összegek együttesen 1.207.428 yene ruptak. Ugyanebben a hónapban 20.351 tárgyat veszítettek el Tokió lakosai. Ezzel szemben igaz az is, hogy a japán fővárosban a becsületlen megtalálók száma szintén rendkívül nagy. A szóbanforgó hónapban ugyanis 8055 személy jelentkezett; összesen 558.067 yent találtak meg.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feleadt hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: álláskeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fürdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés és Házasság nem közölhető, minden más rovatban szavankint kétféle leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratiannu 3. II. kerület: Popovici trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szerb templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Flauder-trafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-trafik, Piata Küttl. — Nőgrády-trafik, (Corso mellett). — Schmidt-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon 45-06. — Vitték-trafik, Bul. Carol 54. — Galgóczy-trafik, Strada Bratiannu 15/a. Telefon: 45-13.

Oktatás

Angol órák, egyenként és csoportban új módszerrel. III., Str. M. Gáspár 3. Telefon: 13-70. 1293

Állást keres

Mosást vasalást házakban, lelkiismeretesen vállal tisztá asszony (úgyszintén otthoni mosást is) Kovács, III. Vilhelm Mühle-u. 10. 1243

Komoly női munkaerő irodai gyakorlattal pénztárnoknői, vagy más bizalmi állást keres. Szíves megkereséseket, kérem „Szerény igényű” jelleg alatt a kiadóba. 1443

Bejárónő állást keres. V. Str. Meneala 10. Kiricza. 1989

Alkalmazás

Házmesternek felvesszünk villába gyermektelen házaspárt, aki a kertgondozáshoz ért. Jelentkezni 2-4 között. Cím a kiadóban. 1323

Lakás

Egyszobás lakás csak modern (lehet garzon is) november 1-re kerestetik. Címeket „2 személy részére” jelölve a kiadó továbbít. 1856

Állás-velet

Hordók és kádák elsőrendű minőségben minden nagyságban raktáron. Ászokhordók speciális előállítására Fagyalt konzervátorok gyári árak mellett kaphatók. Appeltauer hordógyár. Timisoara IV., Str. Fröbl 5. Telefon: 43-46. 678

Fekete rövid zongora olesón eladó. I. Bulev. Tache Ionescu 77. II., em. 5. 1979

Elektromotorokat forgó áramhoz 2, 4, 6, 8, 10 H. P. kifogástalan állapotban vételre keresek. Ing. Schedivetz, IV. Str. Vespasian 1. Telefon: 44-24. 1330

Külfönjele

60.000 lei váltó kölcsönt keresek egy évre, jó kezességgel. Ajánlatot „60” jelzéssel kérek a kiadóhivatalba folyó hó végéig. 1329

DÉLI HIRLAP

aulomala telefonszáma:

28-10.

Publicațiune

Asociațiunea ocazională a locatariilor din Bulevardul Ferdinand Nr. 2. (fostul Palat Llyod) dorind a se aprovizionza cu

45 vagoane lemne de fag clasa II.

livrabil ab pivnița palatului în cantități de 2-4 vagoane (vagonul calculat la 20 metri cubi) cu plata numerar la predarea cantitgtilor livrate, invită pe acei

comercianți de lemne cari vor să se angajeze la această livrare, să participe la tratate prin bună învoială, ce se va ține în ziua de Luni 25 septembrie a. c. la orele 7 seara în localul Federației Asociațiilor Comerciale Timisoara I., Palatul Lloyd Et. I. unde se vor depune ofertele închise.

Timisoara, la 18. Sept. 1939.

Dr. I. Drăgan-Körner, avocat.